

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

3^E JAARGANG

WOENSDAG 13 FEBRUARI 1918

No. 111

INHOUD

	Blz.
HET ENGELSCH MINISTERIE VAN HANDEL.....	132
De Suikerhandel in 1917 en de Vooruitzichten voor Javasuiker	133
Punt 11 van het Program van den Economischen Bond..	135
De Invloed van den Oorlog op het Bloembollenbedrijf....	136
In- en Uitvoer van Groot-Britannië in 1917	138
AANTEKENINGEN:	
Prijzen van Suiker	139
Geldschieting door Amerika	139
Kolonisatie van immigranten in Suriname.....	139
Spoorwegontvangsten	139
Kleurstoffenindustrie in Amerika	140
INGEZONDEN STUKKEN:	
Besparing van Distributiekosten door wijziging der Distributiewet door Mr. K. A. H. Coebergh.....	140
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.....	142
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	142
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	143—150
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: G. E. Huffnagel.

Secretariaat: Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.
Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: Economisch Instituut.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 12,—. Buitenland en Koloniën f 14,—
per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het
weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonne-
ment volgens tarief. Administratie van abonnementen
en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

11 FEBRUARI 1918.

De geldmarkt heeft in de afgelopen week, zooals
te verwachten was, in hooge mate den invloed onder-
gaan van de groote bedragen, welke voor de stortin-
gen op de Staatsleening benodigd waren; zoodra de
laatste stortingsdag dan ook voorbij was, kon eenige
ontspanning intreden.

Het was vooral op de prolongatiemarkt, dat het
verloop der stortingen bemerkbaar was. De week
opende zeer vast met noteeringen van 5 en 5 à 5½
pCt. De volgende dagen werd verder 4¾ pCt. geno-
teerd, terwijl na afloop van de stortingen voor 4¾
pCt. geld beschikbaar kwam.

Op de discontomarkt had de geldvraag niet veel
invloed. Het aanbod van wissels was niet groot. Al-
hoewel er ook hier niet veel geld beschikbaar was,

vond het aangeboden materiaal in den regel tot 3¼
à 3¾ pCt. plaatsing.

Een der grootste afwikkelingen, die ooit op de
Nederlandsche geldmarkt plaats vond, is dus zonder
veel moeite voorbijgegaan. Toch is uit den weekstaat
van de Nederlandsche Bank duidelijk te zien, welke
grootte geldverschuivingen hebben plaats gehad. Door
de regeering werd afgelost 58 millioen schatkistpro-
messen. Aangezien de binnenlandsche portefeuille met
50 millioen verminderde, is er 8 millioen handelspa-
pier bij de bank ondergebracht. De beleeningen ver-
meerderden met ruim 55 millioen, terwijl het tegoed
in rekening-courant „Van anderen” met ca. 18 mil-
lioen verminderde. Behalve de aflossing van het schat-
kistpapier en de afbetaling van het voorschot ad
6 millioen kon het rijk een te goed in rekening ver-
krijgen van 57 millioen. Door een en ander veranderde
de positie van de Nederlandsche bank echter slechts
weinig en het is opmerkelijk, dat ook nu weder de om-
loop van bankpapier, vooral als men daaronder ook
rekenet het tegoed in rekening-courant, niet noemens-
waardig is verminderd.

In het geheel werd op de staatsleening een bedrag
van 338 millioen gestort.

* * *

De wisselmarkt was aanvankelijk even lusteloos
als vorige weken. Het scheen wel of ook deze
week weder zonder veel emotie en bijna zonder zaken
zou voorbijgaan en de koersen bewogen zich met lichte
variatiën ongeveer op hetzelfde peil als de vorige week.
Bij het einde der berichtperiode deed echter de
tijdning van het sluiten van den vrede tusschen de
Middenrijken en de Oekraïne een plotselingen omkeer
ontstaan in de algemeene apathie en kon zich een
levendige handel in Marken en Oost. Kronen ontwik-
kelen op sterk oplopende koersen. Deze stijging werd
heden tot kookhoogte aangewakkerd, door het daarop
volgende bericht, dat ook het overige Rusland den
oorlog als geëindigd beschouwde.

Een andere goede tijdning, die in het laatst der
week bekend werd, was het eindigen van het Engel-
sche embargo op het telegraafverkeer met Nederland
en Koloniën.

Na een onderbreking van ruim 4 maanden kan we-
der onvoorwaardelijk gebruik gemaakt worden van de
Engelsche telegraafkabels tot het verzenden van han-
delstelegrammen. Ook dit zal allicht eenige verleven-
diging van de wisselmarkt tengevolge hebben, hoewel
aanvankelijk hiervan nog niets merkbaar was, en ook
de koersen slechts weinig verandering ondergingen.

HET ENGELSCH-STATISTISCHE MINISTERIE VAN HANDEL.

Enkele weken geleden — no. 103, pag. 945 — werd in deze kolommen een uitvoerig overzicht gegeven van de nieuwe organisatie van den buitenlandschen economischen voorlichtingsdienst in Engeland, bestaande in de oprichting van een „joint department” van den Board of Trade en het Foreign Office, waarin eenerzijds de afdeling handelsinformaties en de oorlogsafdeeling van den Board of Trade en anderzijds, de handelsafdeeling van het Foreign Office met den geheelen consulaire dienst tot één geheel werden samengevoegd. Deze maatregel, die terecht hier te lande de aandacht getrokken heeft, is thans gevolgd door een ingrijpende reorganisatie van den Board of Trade zelf, die in niet mindere mate de aandacht verdient. Geheel onverwacht kwam de maatregel niet, aangezien het voornemen en de hoofdlijnen der reorganisatie reeds eenigen tijd geleden bekend waren geworden. Thans echter bevat het Board of Trade Journal, dat, in een nieuw kleeid gestoken, eveneens de verjonging blijkt te hebben meegemaakt, het officiële memorandum ter zake, zoodat op het oogenblik de reorganisatie in haar geheel kan worden overzien.

Onder de parlementaire opperleiding van den President van den Board of Trade worden ingesteld twee afzonderlijke Departementen, een Department of Commerce and Industry en een Department of Public Services Administration, beide onder leiding van een Permanent Secretary.

Het eerstgenoemde Department of Commerce and Industry is verdeeld in 7 afdelingen, welke chefs in voortdurend onderling contact staan en bovendien geregeld persoonlijke bezoeken zullen brengen aan de voornaamste centra van handel en nijverheid in Engeland en in den vreemde, met het doel om — zooals het memorandum het uitdrukt — hun kennis en ervaring te verruimen en hun die persoonlijke bekendheid te verschaffen met fabrikanten, kooplieden en in den handel bestaande verhoudingen, welke noodzakelijk is, wil de Board of Trade het vertrouwen hebben van de mannen uit het practische leven.

De eerste afdeling, „Handelsbetrekkingen en Tractaten”, wordt gevormd door wat tot dusver naast de afdeling handelsinformaties de voornaamste taak was van den Board of Trade: zijn bemoeienis met eigen handelstractaten en afspraken met vreemde mogendheden, met in andere deelen van het Britsche Rijk of in den vreemde geldende tariefbepalingen en wetgevende regelingen op handelsgebied en de behartiging van de Britsche handels- en scheepvaartbelangen binnen het Rijk of bij vreemde mogendheden.

De tweede afdeling wordt gevormd door het reeds genoemde „Joint Department of Overseas Trade”, gelijk in den vervolge de officiële naam van het departement van economische voorlichting zal zijn. Vervolgens komt een nieuw ingestelde „Nijverheidsafdeeling”, welke taak ligt op het gebied der binnenslandsche nijverheid, haar ontwikkeling, stabiliteit, en productie en in het algemeen de economische kracht van het land, daarbij vraagstukken van overheids-politiek tegenover monopolies en combinaties, binnendringing van vreemde belangen in de Britsche industrie en de ondersteuning van nieuwe takken van bedrijf. De afdeling zal ook de vraagstukken van reconstructie, voor zoover zij binnen de werkzaamheden van den Board of Trade vallen, tot haar ressort hebben.

De vierde afdeling: „Industriële Eigendom”, tot dusver een zelfstandig Bureau, behoeft geen nadere omschrijving. Haar invoeging in het Departement hangt o.a. samen met het feit, dat behalve de uitvoering der wetten op patenten en handelsmerken, ook de verzoeking van de Engelsche belangen op dit gebied, de aanmoediging van uitvindingen en de ondersteuning van Engelsche patenthouders, op wier

rechten elders inbreuk wordt gemaakt, aan haar wordt opgedragen.

De volgende afdeling: „Industriële beweegkracht en Verkeer”, is belast met de beoordeeling van alle vraagstukken van algemeenen aard op het gebied van het verkeer, uit commercieel oogpunt bezien, kanalen- en spoorwegtarieven, internationaal zeeverkeer, etc., en voorts de vraagstukken nopens voorziening met industriële beweegkracht, electriciteit, gas, water, etc.

De statistische afdeling omvat alle statistische werkzaamheid op het gebied van handel en bedrijf, de productiestatistiek, met het oog waarop het oorspronkelijk zelfstandige Census of Production Office in de afdeling wordt ingevoegd, de statistiek van in- en uitvoer, scheepsverkeer, spoorwegvervoer, landverhuizing en al dergelijke onderwerpen. Bovendien zal deze afdeling zich voortdurend op de hoogte houden van de statistische gegevens nopens de ontwikkeling van handel, nijverheid en verkeer in Engeland en in den vreemde.

Niet het minst belangrijk is ten slotte de 7e afdeling, het „General Economic Department”, dat tot taak heeft den Permanenten Secretaris bij te staan in algemeene vraagstukken van economische politiek, speciaal die, welke door hun bijzonder karakter of hun nieuwigheid buiten de taak eener speciale afdeling vallen. Vooral in de naaste toekomst zullen zich herhaaldelijk vraagstukken van deze soort voordoen. De afdeling zal met geenerlei geregelde administratieve werkzaamheden worden belast, doch in de eerste plaats tot taak hebben zich voortdurend op de hoogte te houden van den algemeenen economischen toestand van het land en de daaruit voortvloeiende problemen.

Aldus samengesteld zal het Departement in nauw contact moeten staan met het eveneens in den oorlog in het leven geroepen „Department of Scientific and Industrial Research”, met het bekende Imperial Institute en het National Physical Laboratory, terwijl tenslotte een uitgebreide Adviescommissie wordt ingesteld in den geest van de hier te lande geprojecteerde Commissie voor de Economische Politiek, waaromtrent op pag. 933 van den vorigen jaargang, aan de hand van mededeelingen van Mr. Cort van der Linden in de Tweede Kamer, nadere gegevens werden medegedeeld.

Over het tweede Departement, het „Department of Public Services Administration”, slechts een kort woord. Ook dit departement is een samenstel van tal van tot dusver verspreide takken van overheidsbemoeienis, voortvloeiend uit een reeks van wetten tot regeling van het spoorwegverkeer, betrekkelijk zeeschepen en zeevolk, het havenwezen, gas-, water- en electriciteitsvoorziening, de wet op de naamlooze vennootschappen, de faillissementswet, etc. Het departement is verdeeld in een 5-tal afdelingen, de marineafdeeling, de spoorwegafdeeling, de „public utilities” en havenafdeeling, de vennootschapsafdeeling en de faillissementsafdeeling.

Aan dit tweede Departement sluiten zich aan verschillende tijdelijke of voorshands tijdelijke diensten als de mijnexploitatie, de spoorwegexploitatie, beide, als men weet, in den oorlog feitelijk in overheids-handen, de Control Boards voor verschillende grondstoffen, het War Risks Insurance Office en verschillende andere commissies en bureaux, wier arbeid onder de opperleiding van den President van den Board of Trade is gesteld of die in nauw contact met den permanenten dienst werkzaam zijn.

Een juridische, financiële en administratieve afdeling voltooien ten slotte de organisatie.

Op den eersten stap — eenheid in den buitenlandschen voorlichtingsdienst door het in het leven roepen van een centraal gezag, dat naar buiten en naar binnen het heft in handen heeft — is dus thans in Engeland een tweede, belangrijker stap gevolgd: samenbrenging van alle overheidsbemoeiing met handel en bedrijf met de leiding der in den oorlog opgekomen groote commerciële staatsbedrijven in één

hand. Eenheid en samenhang is hiermede gebracht in wat tevoren door verschillende departementen en door een aantal zelfstandige en halfzelfstandige commissies en bureaux zonder onderling verband ieder op eigen wijs en naar eigen inzicht werd verricht, een krachtige organisatie geschapen, die, naar het in het memorandum uitgesproken vertrouwen, na den oorlog in staat zal zijn den steun te geven, die noodzakelijk zal wezen voor de handhaving van Engeland's positie op het gebied van handel en industrie. Met het oog hierop treedt de nieuwe organisatie reeds thans in werking.

De ingrijpende reorganisatie, waartoe men in Engeland is overgegaan en die met opzet in het bovenstaande uitvoerig is weergegeven, verdient ook hier te lande alle aandacht. Niet alleen om den frischen geest, die er uit spreekt, maar ook en voornamelijk omdat de toestanden ten onzent zich in veel opzichten met de totdusver in Engeland geldende laten vergelijken. Ook hier is de overheidsbemoeiing met handel en nijverheid nauwelijks minder verbrokeeld, ook hier te lande ontbreekt met een systematische organisatie te dikwijls eenheid van leiding en zal deze bij den huidigen opzet noodwendigerwijs blijven ontbreken, ook wanneer de ontwrichtende invloed der oorlogsbemoeiing verdwenen zal zijn. Van toelichting dezer reeds zoo dikwijls toegelichte stellingen mag ik mij, na hetgeen ik hieromtrent in April van het vorige jaar — no. 68, pag. 285 — te dezer plaatse opmerkte, thans onthouden, gelijk ik mij eveneens ontslagen mag rekenen van den plicht nogmaals uiteen te zetten, dat en waarom ook hier te lande de logische oplossing geheel ligt in de thans metterdaad in Engeland ingeslagen richting. Wie kennis neemt van wat tot voorbereiding van het komend vreedstijdsperk reeds sedert maanden om ons heen wordt verricht, in de oorlogvoerende landen zoo goed als b.v. in het neutrale Zweden, welks houding in deze tijden ook in ander opzicht zoo dikwijls van krachtig zelfgevoel en frischen durf getuigde, krijgt den sterken indruk, dat hier te lande nog te weinig wordt beseft, dat straks de economische strijd in verschillend opzicht onder geheel nieuwe omstandigheden zal moeten worden gevoerd, en dat de volksgemeenschap, vooral de kleine volksgemeenschap, die nalaat zich reeds thans zoo goed mogelijk voor het nieuwe tijdperk voor te bereiden, groote kans loopt tot eigen schade door de gebeurtenissen te worden verrast. Naar men zegt, maken de naderende verkiezingen, en andere omstandigheden, het wellicht onvruchtbaar over organisatievraagstukken als deze thans zich het hoofd te breken. Het moge zoo zijn. Mits men echter niet vergeet, dat ondertusschen de tijd vergaat, een tijd, die kostbaar kan zijn, wanneer men bedenkt, welk een voorbereiding noodig is, wil te rechter tijd een deugdelijke en voor haar taak berekende organisatie tot den arbeid gereed staan.

B.

DE SUIKERHANDEL IN 1917 EN DE VOORUITZICHTEN VOOR JAVASUIKER.

Een medewerker schrijft:

Bij het begin van het jaar 1917 liet het zich aanzien, dat evenals in 1916 alle productielanden hunne oogsten coulant zouden kunnen verkoopen tot zeer mooie prijzen. In de meeste consumptielanden toch heerschte eene zekere schaarschte aan suiker als natuurlijk gevolg van de verminderde wereldproductie, die gedurende elk der jaren 1915 en 1916 ongeveer 2 miljoen tons lager was dan in 1914. Deze verminderde opbrengst was uitsluitend te wijten aan de inkrimping van den Bietsuikeraanplant in Europa — voornamelijk in Duitsland, Oostenrijk-Hongarije en Frankrijk. De koloniale suikeroogsten namen wel is waar gestadig toe, doch konden den grooten uitval van den Europeeschen oogst niet goed maken. De geraamde suikeroogsten voor 1917 waren wel voldoende om de consumptie overal op het lagere peil gaande te houden, voor verhooging der overal sterk geslonken voor-

raden bestond echter weinig kans. Intusschen was reeds in vele landen — vooral in Engeland — een streven van regeeringswege merkbaar om de consumptie van suiker te beperken ten einde scheepsruimte uit te sparen en toen met den verscherpten duikbootoorlog de verliezen aan de scheepvaart toegebracht sterk vermeerderden, werd deze beperking van het suikerverbruik stelselmatig doorgevoerd, hetgeen vooral geldt voor Engeland, Frankrijk en Italië. De toenemende schaarschte aan scheepsruimte bracht hoe langer hoe grooter wanverhouding in de waarde van het artikel op de verschillende markten — en wel niet alleen in de verschillende consumptielanden, maar vooral in de landen van productie. Engeland bijvoorbeeld betaalde geregeld op Cuba en in de Ver. Staten veel hogere prijzen voor suiker dan op het zoo veel verder afgelegene Java. Niet alleen de vrij aan boord prijs was voor Javasuiker veel lager — dit zoude gemakkelijk door de veel hogere vracht te verklaren zijn — maar ook c. i. f. Engeland noteerde Cubasuiker aanmerkelijk hooger dan Java. Toch werd ondanks hooger prijs en mindere kwaliteit aan eerstgenoemde de voorkeur gegeven, omdat de daarvoor gebezigde schepen zooveel vlugger weder voor ander gebruik disponibel kwamen. Zoo kon het gebeuren, dat op een moment de marktwaarde op Cuba bijna het dubbele bedroeg van de waarde van suiker op Java. Zoo kon het verder gebeuren, dat in November Cuba en de voornaamste havens in de Ver. Staten geheel leeggepompt waren, terwijl op Java nog groote voorraden suiker onverkocht lagen. In het lot van Java deelden — hoewel in geringere mate — de Philippijnen, terwijl de Engelsche koloniën beter van scheepsruimte werden voorzien, doch leed Mauritius onder de prijsdaling op Java, doordat Engeland bij den aankoop van den geheelen Mauritiusoogst den Javaprijs als basis aannam vermeerdert met een toeslag voor den korteren reisduur.

De eigenaardige toestanden, waartoe deze wanverhoudingen aanleiding gaven, waren oorzaak, dat zich de regeeringen in de verschillende landen hoe meer met den suikerhandel gingen bemoeien. In Nederland, waar in 1916 wat veel werd uitgevoerd, zoodat gedurende de laatste maand vóór het binnenkomen van den nieuwen oogst er tijdelijk eenige suikerschaarschte heerschte, controleert de Regeering door middel van de Suikervereeniging nu den geheelen oogst, stelt de prijzen vast voor de binnenlandse consumptie en bepaalt de hoeveelheid, die geëxporteerd mag worden, waarbij aan het binnenlandsch verbruik ten volle wordt tegemoet gekomen. De extraprijzen, die bij den export bedongen worden, komen aan de Regeering ten goede, daarentegen wordt de prijs in het land betrekkelijk laag gehouden en wel voor de consumptie weder lager dan voor de industrie, n.l. resp. f 51,50 en f 66,50 per 100 K.G. voor witte suiker incl. accijns. De fabrikanten ontvangen van de Suikercentrale f 18 voor ruwe en f 23 voor witte suiker plus f 10 per 100 K.G. toeslag van den Staat. De werkelijke handel wordt hierdoor tijdelijk uitgeschakeld. De totale productie van den laatsten oogst zal ongeveer 200.000 tons bedragen.

In Duitsland heeft de Regeering de voor beetwortels en ruwe suiker vastgestelde minimumprijzen moeten verhoogen tot resp. R.M. 2,50 en 23 per 50 K.G. teneinde geen verdere inkrimping van den aanbouw te verkrijgen, daar andere voedingsproducten voor den landbouwer voordeliger waren, en thans staat de Regeering voor de noodzakelijkheid eener verdere verhooging der prijzen. De laatste oogst viel bevredigend uit en was ongeveer gelijk aan dien van 1916, n.l. circa 1.600.000 tons; hij wordt geheel voor eigen consumptie en voor de oorlogsindustrie gebruikt.

In Oostenrijk-Hongarije werd nog eene kleine hoeveelheid uit den oogst 1916 voor export naar de aangrenzende landen gebruikt, doch de nieuwe oogst viel tengevolge van slecht rendement en vermindering van bieten voor veevoeder etc. zeer tegen, n.l. 700.000 tons

tegen 935.000 tons in 1916, zoodat nu ook in het eigen land de consumptie verder beperkt moet worden. De prijs voor ruwsuiker werd voor de maanden November/December vastgesteld op Kr. 57½ per 100 K.G. voor den volgenden uitzaai heeft de Regeering hoogere prijzen goedgekeurd n.l. Kr. 12 per 100 K.G. beetwortels voor Oostenrijk en Kr. 15 voor Hongarije, tegen Kr. 6,20 voor den laatsten oogst.

In Rusland was de oogst van 1916 beneden de verwachtingen gebleven en werd door de Regeering eene vrije import van 300.000 tons toegestaan, doch transportmoeilijkheden en later het intreden der revolutie waren oorzaak, dat slechts een klein kwantum — hoofdzakelijk van uit Japan — geïmporteerd kon worden. De oogst van 1917 viel bij den ontredde binnenlandschen toestand nog meer tegen, zoodat ook in dit groote land suikergebrek heerscht.

Frankrijk, waar de oogst tengevolge van de vijandelijke bezetting van een groot gedeelte van zijn industriegebied nog steeds ver beneden de eigen consumptie blijft, importeerde behalve de suikers uit zijne eigen koloniën de door bemiddeling van de Royal Commission in Engeland aangekochte suiker, die in 1916/17 hoofdzakelijk uit Mauritius kwam. Tegen het einde van het jaar werd een inkoop van 100.000 tons in Amerika tot stand gebracht. Het suikerverbruik werd verder gerantsoeneerd en bedraagt thans nog slechts 500 gram per hoofd per maand. De laatste oogst wordt op 200.000 tons geraamd.

De kleinere productielanden in Europa kunnen buiten bespreking blijven. Noorwegen en Zwitserland waren op import uit Amerika en Java aangewezen.

Ook Engeland heeft, zooals reeds hierboven vermeld, onder den drang der omstandigheden zijn suikerconsumptie aanmerkelijk moeten inkrimpen; het binnenlandsche verbruik werd ten slotte tot 227 gram per hoofd per week teruggebracht. Alle inkoop bleven geschieden door de bekende „Royal Commission on the Sugar Supply” en bestonden hoofdzakelijk uit Cuba en andere West-Indische suikers, terwijl hetgeen deze productielanden niet konden leveren, aangevuld werd door Java-suiker en Zuid-Amerikaansche soorten. De vraagprijzen speelden hierbij een ondergeschikte rol; men kocht eerst de waar, die het dichtst bij gelegen was. Ook werd minder gelet op-kwaliteit en wordt thans zelfs de z.g. bruine Java-suiker — No. 16 en hooger — in de directe consumptie gebracht zonder eerst geraffineerd te zijn. De binnenlandsche vaste prijzen ondergingen in den loop van het jaar eene verdere verhooging tot: Cubes 53s 9d, Crystals & Granulated 46s 9d, Ruwe suiker (waaronder Java No. 16 en h.) 44 s. 6 d. Eene invoer- en verbruiksstatistiek wordt niet meer gepubliceerd, doch de groote inkoop, die in Amerika, Java en elders gedaan zijn, wijzen er op, dat de behoefte nog steeds vrij belangrijk is, waarbij de goede verzorging der groote legers eene voorname rol speelt.

Amerika, meer speciaal de Vereenigde Staten, een van de weinige landen, waar de handel het grootste gedeelte van het jaar zonder regeeringsbemoeienis zich vrij kon ontwikkelen, toonde doorgaans eene zeer vaste markt en zelfs tijdens de grootste Cuba-aanvoeren kon de markt zich met uitzondering van een betrekkelijk kort tijdperk op een hoog peil handhaven in verband met aanhoudende groote vraag zoowel uit het eigen land als ook uit de verschillende Europeesche staten der Geallieerden en Neutralen. De prijs voor Spot Centrifugals basis 96° bewoog zich tusschen 4¼ c. en 7,65 c.; laatstgenoemde recordprijs werd in Augustus bereikt. Deze groote prijsopdriving en de daarop gevolgde schaarschte aan ruwsuiker in de V.S. heeft er toe geleid, dat in September de Amerikaansche Regeering — vertegenwoordigd door den Food Controller H. C. Hoover — zich met de suikerdistributie ging bemoeien. Er werd eene commissie benoemd van 5 leden, waarin 2 vertegenwoordigers van de Amerikaansche raffinaderijen, 2 van

de Engelsche Suiker-commissie en 1 vertegenwoordiger van Californië, ter regeling van den inkoop van suiker voor de V. S. en hunne Europeesche bondgenooten in die landen, welke meer speciaal tot het handelsgebied van Amerika behooren. Intusschen was door den Food Controller een prijs vastgesteld van 7,25 c. f. o. b. voor Granulated bietsuiker en was den raffinadeurs verzocht geworden hunne biedingen op ruwsuiker binnen de pariteit van dezen prijs te houden. Daarbij werd uitgegaan van het zeer juiste standpunt, dat een verder opdrijven der prijzen toch niet meer suiker in het land zoude brengen, aangezien de toenmalige schaarschte alleen te wijten was aan gebrek aan scheepsruimte voor den aanvoer uit ver af gelegen streken. De voorraden in de drie Atlantische havens waren aan het einde van het jaar tot het ongekend lage cijfer van 5.949 tons geslonken. De nieuwe Cuba-oogst was toen echter aan het binnenkomen en konden de raffinadeurs dus verder op geregelde aanvoeren van die zijde rekenen, waarvoor een prijs overeengekomen werd van 4,90 c. c. & f. New York.

Hoewel niet bepaald in een overzicht van 1917 thuis behorend, zij hier nog vermeld, dat onlangs — in den loop van Januari — door bemiddeling van de Cubaansche Regeering een contract met de International Sugar Committee afgesloten werd voor de levering van 2½ miljoen tons suiker uit den nieuwen oogst aan de V. S. en hunne bondgenooten. Hiervoor werden de volgende prijzen door den President van Cuba vastgesteld: voor New-York en Philadelphia 4,98½ c., voor Zuid-Europa 4,55 c., en voor Noord-Europa 4,60 c. per pond f. o. b. Cuba. Dit mag wel de grootste suikertransactie genoemd worden, die de wereldmarkt ooit gekend heeft. De laatste Cuba-oogst leverde evenveel op als het jaar tevoren, n.l. 3 miljoen tons.

* * *

Een paar maal werden in den loop van het jaar ernstige pogingen van de zijde van Amerika in het werk gesteld om een groot kwantum Javasuiker te kopen, doch telkens stuitte een transactie af op de onmogelijkheid om de daarvoor noodige schepen te charteren. Geen suikermarkt heeft in het afgeopen jaar zooveel emoties doorgemaakt als de Java-markt. Terwijl overal in de wereld de suikermarkten stijgende waren, volgde de markt op Java juist eene tegenovergestelde richting. In het begin van het jaar werd voor dispoibele witte suiker op Java f 15 en voor den nieuwen oogst f 14 genoteerd en was uit den in Mei beginnenden oogst reeds ongeveer de helft door fabrikanten verkocht, grotendeels aan Chineesche speculanten. Toen de groote aanvoeren uit den nieuwen oogst begonnen en Engeland, waarop de speculanten voor den afzet van hunne inkoop gerekend hadden, nog steeds niet aan de markt kwam, trad eene groote prijsdaling in. Nadat prijzen in Juni tot ongeveer f 11 voor Superieur en f 9½ voor No. 16 en hooger gevallen waren, verscheen Engeland als koper aan de markt, terwijl tevens de afzetgebieden in het Oosten nieuwe belangstelling toonden. Het requireeren door de Engelsche Regeering van de geheele vloot der Asiatic” en „Britsch India” stoomvaart-maatschappijen werd eene nieuwe belemmering voor den afzet naar Britsch-Indië, daar deze vloten slechts voor een klein deel geremplaceerd konden worden door eenige schepen der Nederlandsche maatschappijen.

Intusschen konden of wilden de Chineesche suikerkoopers op Java het groote prijsverschil niet betalen. Er ontstond de bekende crisis onder de Chineezers, die na langdurige onderhandelingen in Juni en Juli tot de oprichting van de Java-Suikervereeniging leidde. De geschiedenis dezer vereeniging werd in een afzonderlijk artikel in No. 88 der E. S. B. van 5 September uitvoerig behandeld; hier kan dus volstaan worden met daaraan te refereren. De resultaten harer werking worden tot dusver zeer verschillend beoordeeld. Het eerste effect harer oprichting was een tot

staan brengen der daling van de Java-prijzen. Tot de vastgestelde limite van $f 11\frac{1}{2}$ voor Superieur vonden eenige verkoopen plaats, doch gaandeweg werd ook lager afgegeven en de laatste verkoopen vonden plaats tot $f 9\frac{1}{2}$ voor Superieur en $f 8$ voor No. 16 en h.

Dat producenten over het algemeen met dezen loop der zaken niet tevreden zijn is begrijpelijk, want — zoo redeneeren velen — evengoed als de consumptielanden, waar schaarschte heerscht, ten slotte begrepen hebben, dat zij door een verder verhoogen der prijzen niet méér suiker in het land krijgen, zoo zal ook ons productieland, waar suiker in overvloed is, niet méér verkoopen door de prijzen telkens te verlagen, aangezien het vraagstuk der scheepsruimte daardoor niet opgelost wordt. Van de 13 millioen picols, waarover de Suikervereeniging bij hare oprichting de beschikking kreeg, werden tot dusver $5\frac{1}{2}$ millioen verkocht, waarvan $2\frac{1}{2}$ millioen op basis van $f 9$ voor No. 16 en h. aan de Engelsche Suikercommissie. Er zijn bij de Suikervereeniging dus nog $7\frac{1}{2}$ millioen picols onverkocht, n.l. $5\frac{1}{2}$ millioen Superieur en 2 millioen No. 16 en h. Op zichzelf is dit restant niet verontrustend, doch in het geheel lagen op 31 December van den oogst, die ongeveer 29 millioen picols (ca. 1.750.000 tons) opgebracht heeft, nog ongeveer 14 millioen picols opgeslagen in de pakhuisen, waarvan weliswaar een gedeelte reeds naar overzee verkocht was en op afscheep wachtte. Buitendien beginnen over enkele maanden de aanvoeren van een nieuwen grooten oogst, waarvan nog zoo goed als niets verkocht is. Bij eenen spoedigen vrede zoude zich de toestand waarschijnlijk van zelf tot genoeg van belanghebbenden op normale wijze ontwikkelen, doch bij een voortduren van den oorlog staan suikerfabrikanten op Java nog voor moeilijke problemen.

Reeds sedert geruimen tijd werden door belanghebbenden pogingen in het werk gesteld om door de Ned.-Ind. Regeering een uitvoerverbod van suiker uit den nieuwen oogst uitgevaardigd te krijgen, zolang nog groote partijen uit den ouden oogst onverkocht zijn, waartegen natuurlijk oppositie gevoerd wordt door die fabrikanten, welke hun laatsten oogst geheel verkocht hebben. Tot dusver schijnt de Ned.-Ind. Regeering van een dergelijken maatregel afkeerig te zijn, doch mocht zij ten slotte onder den drang der omstandigheden tot zulk een besluit overgaan, dan zoude het wel zeer wenschelijk zijn, dat een streng onderscheid gemaakt wordt tusschen de verschillende kwaliteiten suiker. Superieure witte Javasuiker wordt bijv. voor andere afzetgebieden en doeleinden gekocht dan No. 16 en h. en de z.g. Muscovados wederom voor andere landen, en het zou voor den afzet bepaald nadeelig zijn, wanneer een uitvoer van alle kwaliteiten uit den nieuwen oogst verboden werd, indien bijv. nog slechts van eene soort, die echter niet voor alle doeleinden geschikt is, een oude voorraad bestaat. De verschillende hoofdsorten zouden dus als afzonderlijke artikelen beschouwd moeten worden.

Verder zullen fabrikanten maatregelen moeten treffen voor financieering en opslag van een groot gedeelte van hunne oogsten, daar bij een aanhouden der verliezen, aan de scheepvaart berokkend, het vinden van koopers voor het geheele product onmogelijk is, zelfs al zoude men met een verkoop tot kostprijns genoeg willen nemen. Zoals reeds aangeduid, speelt de prijs hierbij slechts eene ondergeschikte rol. Een geregelde afzet in het Oosten is voor een gedeelte van den oogst vrijwel verzekerd; Br. Indië, Hongkong en Japan zullen elken redelijken vraagprijns betalen en met de vaste Nederlandsche en Japansche lijnen kan heel wat suiker daarheen vervoerd worden, waaraan op het oogenblik de voor Holland bestemde schepen, die gedwongen in de Oostelijke wateren liggen, kunnen medehelpen. Maar dat is nog lang niet voldoende om een coulanten afscheep van den oogst te waarborgen.

Volgens berichten uit Engelsche dagbladen heeft de Amerikaansche Food Controller verklaard, dat Amerika in 1918 250.000 tons Java-suiker zal moeten

koopen. Het is te hopen, dat niet weder gebrek aan scheepsruimte dit plan in den weg zal staan en dat bij de op handen zijnde definitieve regeling van het vraagstuk der in Amerikaansche havens liggende Nederlandsche schepen een voorname plaats zal worden ingeruimd aan het toekomstig transport van Java-suiker naar de V.S. Hiervoor zullen de vertegenwoordigers van de Nederlandsche Regeering nuttig werk kunnen verrichten, waarop niet genoeg de nadruk gelegd kan worden.

Bij de moeilijkheden, waarmede onze Java-suiker tegenwoordig te kampen heeft, blijft echter het vooruitzicht, dat suiker een van die voedingsartikelen is, waaraan na den oorlog in de verschillende landen het meest behoefte zal bestaan, een lichtpunt.

PUNT 11 VAN HET PROGRAM VAN DEN ECONOMISCHEN BOND.

De Economische Bond heeft in zijn program onder meer het volgende desideratum neergeschreven:

„Verbetering van het nationale, zoowel als van het internationale verkeerswezen door vaststelling van een verkeerspolitiek van spoorwegen en scheepvaart, die gericht is op de bevordering van de ontwikkeling der Nederlandsche economische krachten.”

De vooropstelling van het „nationale” verkeerswezen zou kunnen doen denken, dat men voornamelijk het oog had op de verhoudingen van spoorwegen en binnenscheepvaart, op bestendinging b.v. van de meerdere samenwerking, welke thans door den nood der tijden tusschen die beiden is ontstaan.

Het antwoord van den Economischen Bond op den Open Brief van het „Vrije Ruilverkeer”, in het vorig nummer van dit tijdschrift opgenomen, licht echter punt 11 van het program nader toe met de mededeeling, dat het bedoelt de gedachte uit te drukken, dat zoowel onze spoorwegen als onze stoomvaartlijnen meer nog dan vóór den oorlog een vrachtpolitiek zullen moeten volgen, welke niet ongewild Nederlandsche belangen bij buitenlandsche achterstelt en dat de Staat zich met het goederenverkeer niet alleen bij het bepalen van het invoerrecht op van elders komende goederen heeft bezig te houden.

Indien de Economische Bond, naar ook uit vroegere uitlatingen van zijn geestelijken vader, Professor Treub, valt af te leiden, hier voornamelijk het oog heeft op de kwestie van de internationale spoorwegtarieven en haar gebruik of misbruik als instrument van handelspolitiek, dan is er voor zijn aandrang zeker alleszins reden. Want nu allengs op het gebied der spoorweggoederentarieven tabula rasa wordt gemaakt, zal het zaak zijn om bij den wederopbouw van dat alles vroeger verzuimen te vermijden en rekening te houden met de gewijzigde omstandigheden. Tot dusverre waren de oogen onzer spoorwegmaatschappijen voornamelijk gericht op het transitieverkeer over de Nederlandsche havens in concurrentie tegen Antwerpen, en de Deutsche Noordzeehavens; ook bij de Spoorwegregeling van 1890 speelden de belangen van dat verkeer een groote rol; en terecht, want al zijn onze havens voornamelijk aangewezen op de overlading tusschen zee- en binnenschip, het belang van gunstige spoorwegtarieven, ten einde zooveel mogelijk lading ook van niet-massale artikelen te verkrijgen en daardoor het aandoen dier havens door vaste lijnen te bevorderen, behoeft waarlijk geen betoog.

Vrees, dat dit transitieverkeer niet voldoende zal worden behartigd, behoeft niet te bestaan, aangezien de spoorweg-, de haven-, de scheepvaart-, en de handelsbelangen hier vrijwel parallel loopen en zelfs onze voor export werkende nijverheid hare belangen door die transitietarieven niet ernstig geschaad kan achten. Wel eenigszins anders echter staat de zaak met de spoorwegtarieven voor het verkeer naar en van ons land niet in transit. Daar wel degelijk strijd van belangen tusschen importeur en consument, die belang hebben

bij bevordering van den import en den producent, die lage importtarieven, behalve dan voor grondstoffen, veelal minder wenschelijk zal achten, doch in den regel op lage exporttarieven zal aandringen.

Ook de spoorwegmaatschappijen zijn hier niet steeds onpartijdig, men denke b.v. aan onze steenkolentarieven. Beschouwt men de eigenaardige ligging van ons kolendistrict, dan is men allicht geneigd om het feit, dat in het thans slapende Belgisch-Nederlandsche tarief de prijzen voor het vervoer van kolen van België herwaarts zooveel gunstiger zijn dan die voor het vervoer van Nederlandsche kolen naar België, mede te wijten aan gebrek aan medewerking van S.S., vooral indien men zich herinnert, hoeveel moeite het der Regeering blijkens de verslagen van den Raad van Toezicht op de Spoorwegdiensten over 1905 en 1906 gekost heeft om de medewerking dier maatschappij te verkrijgen voor behoorlijke tarieven voor het vervoer der Nederlandsche steenkolen naar het nabijgelegen Duitse afzetgebied. Ook voor de zich thans in Zuid-Limburg ontwikkelende kalkmergel-exploitatie zal vermoedelijk na den oorlog de spoorwegtariefkwestie van groot belang zijn.

Men mag verwachten, dat de spoorwegdirectie, aan wie thans de exploitatie van het heele Nederlandsche net is toevertrouwd, bij deze en dergelijke aangelegenheden, desnoods met voorbijgang van het direct financieel belang der spoorwegmaatschappijen, eene ruime opvatting zal huldigen.

De Regeering kan aan de wettelijke en concessie-bepalingen slechts een recht van veto, niet van initiatief, ontleenen. Aan de hanteering van dat vetorecht, zich uitende in niet-goedkeuring van tarieven, welke voor vervoer naar Nederland lagere vrachtprijzen bieden dan in omgekeerde richting, zijn bovendien groote bezwaren verbonden, daardoor wordt dan een veelal na langdurig en moeizaam overleg tusschen de betrokken spoorwegen tot stand gekomen tariefwerk op losse schroeven gesteld en uiteraard ontstemming gewekt bij de buitenlandsche spoorwegen, hetgeen, waar wij in den regel hen meer noodig hebben dan zij ons, niet bevorderlijk kan zijn voor de Nederlandsche belangen. Bovendien wordt daarmede, wegens de mogelijkheid van reëxpeditie op de grens en het in den regel relatief korte parcours op Nederlandsch grondgebied weinig bereikt. Trouwens niet belemmering van den import, maar bevordering van den export door gunstige tarieven, moet het doel zijn en daartoe biedt de eerste instantie, welke hier te lande aan de spoorwegmaatschappijen is overgelaten, beter gelegenheid dan de tweede, waarin de Regeering zich kan doen gelden; mits de maatschappijen maar voldoende ruggespraak houden en de Regeering niet voor een fait accompli stellen.

Welke richting onze handelspolitiek ook moge nemen, vermeden zal in elk geval moeten worden, dat — zooals b.v. voor zwavelzuur en papier is geschied — voor artikelen, welke hier te lande geproduceerd worden tarieven worden in het leven geroepen, waarin zelfs voor het Nederlandsche parcours een hooger vrachtprijs is ingerekend voor het vervoer van hier naar Duitsland dan in omgekeerde richting het geval is, hetgeen neerkomt op het verleenen van een invoerprijs aan den buitenlandschen, of het heffen van een uitvoerrecht van den binnenlandschen producent.

H.

DE INVLOED VAN DEN OORLOG OP HET BLOEMBOLLENBEDRIJF.

„Door de abnormale tijdsomstandigheden wordt geen streek van ons land zoo zwaar getroffen als de bloembollenstreek.” Aldus de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel in zijn antwoord op de vragen van het Kamerlid Knobel betreffende het drogen van groenten. Er is dus zeker alle aanleiding om den invloed van den oorlog op het bloembollenbedrijf na te gaan, en de maatregelen te vermelden die tot standhouding van het bedrijf genomen zijn.

Toestand vóór den oorlog.

De ontwikkeling en de uitbreiding van het bloembollenbedrijf tot 1910 zijn beschreven in het in dat jaar verschenen Gedenkboek ter herinnering aan het vijftigjarig bestaan der Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur, waaraan die gegevens herhaaldelijk door economische geschriften zijn ontleend. Na 1910 bleef de uitbreiding gestadig toenemen. De beetelde oppervlakte besloeg in 1914 ongeveer 5000 H.A., de jaarlijksche export was tot 25 miljoen K.G., ter waarde van plm. f 15.000.000 gestegen.

Het jaar '14 zette zich bijzonder gunstig in. Er was door het buitenland veel gekocht, de oogst was tengevolge van gunstige weersgesteldheid overvloedig en van uitnemende hoedanigheid. De levendige belangstelling der kweekers voor nieuwe aanwinsten van bolgewassen ter voortkweeking had tot omvangrijke aankopen geleid; het jaar beloofde in elk opzicht voorspoedig te zullen zijn.

1914.

Toen met Augustus het verzendseizoen zou beginnen, brak de oorlog uit. Men vreesde toen een ramp, die slechts door zeer buitengewone middelen zou zijn af te wenden, omdat de kans op export zeer gering leek. Er is toen terstond een plan ontworpen tot het vormen van een syndicaat, waaraan onder garantie van den Staat een voorschot van 10 miljoen door de Vereeniging voor den Geldhandel zou worden verleend om het bloembollenbedrijf door den crisistijd heen te helpen. Er is echter van dit plan niets gekomen en het bleek gelukkig ook niet noodig te zijn. De export in het najaar van 1914 bleek nog mogelijk en ofschoon er verliezen geleden werden, wisten de bloembollenkweekers en exporteurs zich zelven te redden.

1915.

Ook gedurende het jaar 1915 kon met den export op bevredigende wijze worden voortgegaan; er werd echter veel verloren tengevolge van de lage geldkoersen van verschillende landen. De meeste bestellingen worden tegen vooraf overeengekomen prijzen geboekt een half jaar vóór het tijdstip der levering, terwijl in den regel de betaling eenige maanden na de levering plaats heeft. Koersdaling gedurende een vol jaar beïnvloedt derhalve de uitkomsten der meeste bedrijven en het behoeft geen betoog, dat groote verliezen hiervan gedurende den oorlog het gevolg zijn geweest. Kleinere kweekers, wier middelen waren uitgeput en die geen der gebruikelijke onderpanden hadden aan te bieden, werden gesteund door de inmiddels opgerichte Vereeniging het Tuinbouwwaarborgfonds in samenwerking met de Centrale Land- en Tuinbouwbank met winstdeeling, op de grondslagen van de credietverschaffing aan den kleinen middenstand. In de bollenstreek werden een aantal plaatselijke commissies opgericht, die de credietaanvragen onderzochten en geregeld toezicht bleven houden op de aanvragers. In de meeste gevallen namen de gemeentebesturen, onder welke de aanvragers ressorteerden, het door de Regeering geëischte aandeel in het risico der voorschotten op zich.

1916.

In het voorjaar van 1916 sloot Engeland zijn grenzen voor den invoer van weelde-artikelen, waaronder ook bloembollen werden gerekend. Engeland nam in vreedstijd ongeveer een derde van den geheelen afzet, zoodat de toekomst met nog meer zorg dan te voren werd tegemoet gezien. Ook dezen slag kwam het bloembollenvak te boven door vermeerderden export naar Amerika en Scandinavië, terwijl de afzet naar Duitsland en Oostenrijk op peil kon worden gehouden. Bovendien leverde de groententeelt, die zich in de jaren '15 en '16 reeds sterk had uitgebreid, velen een welkome tegemoetkoming op.

1917.

In tegenstelling, met de drie eerste oorlogsjaren, waarin het bloembollenbedrijf zich telkens nog bleek

te kunnen staande houden, was het te voorzien, dat het jaar 1917 noodlottig zou kunnen worden, indien niet krachtig werd ingegrepen. Immers behalve Engeland, sloten thans ook Duitschland en Oostenrijk hunne grenzen voor bloembollen en scheen de verzendingsmogelijkheid naar Rusland en Amerika zeer onzeker. Bovendien kocht Scandinavië onder voorbehoud, dat er voldoende brandstoffen zouden zijn om de kassen, waarin de bolgewassen daar vervroegd moesten worden, te verwarmen. De uitkomsten van het jaar '17, ofschoon niet zóó ongunstig als het zich aanvankelijk liet aanzien, zijn dooreengenomen slecht geweest. Wél viel de export naar Scandinavië nog mede, wél lieten Duitschland en Oostenrijk na onderhandelingen nog een klein gedeelte van den normalen jaarlijkschen invoer toe, wél was de verzending naar Amerika, dank zij de krachtige medewerking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, nog mogelijk, maar de totale omzet bleef verre beneden den normalen van vóór den oorlog, de hyacintencultuur — reeds vóór den oorlog neigende tot overproductie — kon op verre na de cultuurkosten niet dekken en aan het einde van het verzendseizoen bleven ongekende hoeveelheden leverbare bloembollen over. De inmiddels zeer sterk gestegen prijzen van mest en materiaal, waartegenover geen evenredige prijsverhoging stond, brachten het hunne tot de ongunstige uitkomsten van het bedrijf bij.

Commissie voor het bloembollenbedrijf.

Met de ongunstige vooruitzichten in den aanvang van 1917 voor oogen, wendden zich de besturen der drie bloembollenverenigingen (de Algemeene Vereniging voor Bloembollencultuur, het Hollandsch Bloembollenkweekersgenootschap en de Bond van Bloembollenhandelaren) tot den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel en tot de Rijksc commissie van Toezicht op de Vereniging Groentencentrale, ten einde een regeling te verkrijgen, waardoor een zoo hoog mogelijke opbrengst van de in de bollenstreek geteelde groenten verzekerd zou zijn ter tegemoetkoming van de met de bollenteelt geleden en nog te lijden verliezen. Zooals reeds boven gezegd werd, had de groententeelt, die ook in normale tijden, zij het ook op veel beperkter schaal als bijcultuur der bollenteelt bedreven werd, zich in de oorlogsjaren sterk uitgebreid. De bloembollenteelt eischt veel open land voor wisselbouw, en al het bollenland wordt zwaar bemest. Behalve het open land komen ook de paden tusschen de bollenbedden voor één of meer opeenvolgende gewassen van groenten in aanmerking, zoodat de goede prijzen, die voor alle levensmiddelen in oorlogstijd bedongen kunnen worden, tot uitbreiding der groententeelt noopten. Vooral de grove tuinbouwgewassen als kool, koolrapen, peen, boonen, sjalotten, selderij en dgl. komen voor de bloembollengronden in aanmerking. Ten einde nu een behoorlijke regeling voor de teelt van deze gewassen te verzekeren werd met machtiging van den Minister van Landbouw door de Rijksc commissie van Toezicht op de Groentencentrale een Commissie voor het Bloembollenbedrijf ingesteld, die de bloembollenbedrijven zou registreeren en toezien op de naleving der gunstige bepalingen, die door de Regeering zouden worden gegeven voor den uitvoer en de verduurzaming van groenten van de noodlijdende bloembollenstreek. Deze commissie, samengesteld uit drie voorzitters en twee secretarissen der bovengenoemde bollenverenigingen, werkt voor de bloembollenstreek als het centrale lichaam voor alle crisisaangelegenheden.

Groentenverduurzaming.

Aanvankelijk werden de groenten van de bollenstreek verkocht op plaatselijke veilingen of aan groentendrogers en -zouters, ook wel aan opkoopters voor het buitenland. Naarmate echter deze handelaren zich beter organiseerden, dreigden de prijzen te worden gedrukt, terwijl bekend was, dat in de voorafgaande oorlogsjaren speciaal de groentendrogers zeer aanzienlijke winsten hadden gemaakt. De bollenkwee-

kers misgunden hun die voordeelen niet, maar meenden, dat bij den steeds ongunstiger wordenden toestand van het bloembollenvak, de kweekers zelve de hoogst mogelijke opbrengst voor hunne producten in handen behoorden te krijgen. Deze overwegingen gaven den stoot tot de oprichting van de Coöperatieve Groentendrogerij, inmakerij en handel voor de Bloembollenstreek, meer bekend onder den verkorten naam van „Codro”, welke vereeniging, in April '17 opgericht, aanstonds den bouw eener drogerij te Noordwijkerhout, bij het station Pietgijzenbrug, ondernam, die reeds in October van hetzelfde jaar in werking kon worden gesteld.

Alvorens tot de uitvoering dezer plannen werd overgegaan, was van den Minister van Landbouw, in overeenstemming met het advies van de Rijksc commissie van Toezicht de toezegging ontvangen, dat de op te richten drogerij als droger en exporteur zou worden ingeschreven, en toen later de eerste plannen nopens de Export-Centrale bekend werden, verklaarde de Minister, dat bij de totstandkoming daarvan met de belangen van „Codro” rekening zou worden gehouden. Toen bleek, dat de opgerichte coöperatie voldoende waarborgen van betrouwbaarheid en levensvatbaarheid bood, besloot de Minister de vroeger toegezegde faciliteiten voor het drogen en zouten der groenten, alsmede voor den uitvoer der producten van de bollenstreek, uitsluitend aan „Codro” te verleen. Door deze toezeggingen gesteund, konden de plannen zonder bezwaar worden doorgezet. Een speculatieve opzet ware voor de noodlijdende bollenstreek onverantwoordelijk geweest; het risico moest zooveel mogelijk worden beperkt, de kans op een gunstigen financiëelen uitslag zoo zeker mogelijk zijn.

In den loop van het seizoen deed zich de behoefte aan een zouterij naast de drogerij gevoelen, en ofschoon deze in het Boonenseizoen nog niet aanwezig was, tengevolge waarvan de prijs van sommige boonsoorten in verschen staat werd gedrukt, was de zouterij tijdig gereed om de witte kool van de bollenstreek tot zuurkool te verwerken.

De coöperatie „Codro” telt ongeveer 750 leden, die ongeveer 4000 H.A. bollengrond betelen en omvat — behoudens enkele zeer geringe uitzonderingen — feitelijk allen, wier hoofdbedrijf het bollenvak is en die voor het lidmaatschap in aanmerking komen. De verkoop der groenten in verschen toestand heeft dezen zomer, dank zij de gunstige bepalingen, door de Rijksc commissie daarvoor vastgesteld, over 't algemeen den bollenkweekers een hogere opbrengst verzekerd dan zij zonder die bepalingen zouden hebben gehad, terwijl er alle reden is om aan te nemen, dat de uitkomsten van de drogerij en de zouterij aan de verwachtingen zullen beantwoorden, zoodat daardoor althans eenige tegemoetkoming in de zware geleden verliezen zal worden verkregen.

De werkzaamheden van „Codro” hebben zich op aandring der leden ook in andere richting uitgebreid. De verkoop van bloembollen voor abnormaal gebruik, waarover hieronder gesproken wordt, werd voor zoover mogelijk door „Codro” gecentraliseerd. Hetzelfde zal, voor zoover de betrokken autoriteiten zich hiermede kunnen vereenigen, geschieden met zaadboonen en zaaderwt, terwijl het bestuur dit seizoen begonnen is met groentenzaad tegen billijke prijzen voor de leden beschikbaar te stellen. Voor coöperatief werk, dat tot nu toe in de bollenstreek nagenoeg onbekend was, ligt er voor „Codro” nog een ruim en dankbaar arbeidsveld braak.

Uitvoerverbod op bloembollen.

Tot overmaat van ramp werd door de Nederlandsche regeering in September 1917 een uitvoerverbod op bloembollen gelegd. Deze maatregel, die in vakkringen ontstelt en bij oningewijden verbazing opwekte, was ingegeven door de overweging, dat bloembollen in de oorlogsjaren in vrij belangrijke hoeveelheden werden uitgevoerd voor abnormaal gebruik, d.w.z.

voor industriële doeleinden en voor veevoeder. Daar de regeering onder geen voorwaarden uitvoer van veevoeder kon toestaan, was een uitvoerverbod op bloembollen onvermijdelijk. Evenwel werden onmiddellijk de noodige voorschriften gegeven om de bloembollen voor normaal gebruik, waarvan de verzending, voor zóóver nog mogelijk, in vollen gang was, toen het uitvoerverbod in werking trad, zonder oponthoud te kunnen exporteerén. Hiertoe werd de Rijkstuinbouwleeraar voor de bloembollenstreek belast met de afgifte van consenten, in samenwerking met de Commissie voor het bloembollenbedrijf. Daar het bureau dezer Commissie te Haarlem gevestigd is en de consentkosten zoo laag mogelijk werden gesteld, omdat het consent in dit geval de waarde van het te exporteerén artikel niet verhoogde, kon het verleen van consenten met een minimum van tijdverlies en met zoo min mogelijk kosten geschieden, waardoor de bezwaren, aan het uitvoerverbod verbonden, tot zeer geringe proportiën werden teruggebracht.

De bloembollen, die voor abnormaal gebruik in aanmerking komen, zijn Crocussen, waarvan echter de voorraad uiterst gering is, zoodat ze nauwelijks meetellen, Tulpen, Hyacinten en Narcissen. Tulpen bleken in Nederland zelve voor vermaling tegen redelijke prijs te kunnen worden geplaatst, zoodat de onverkochte voorraden, ofschoon met aanzienlijk verlies, toch nog tegen eenige vergoeding konden worden opgeruimd. Hyacinten, waarvan de cultuur in 1917 nog zwaarder verliezen dan de vorige jaren had opgeleverd, konden aanvankelijk niet tegen eenigszins aannemelijke prijzen worden geplaatst. Ofschoon alle pogingen om deze bollen in Nederland als veevoeder te verkoopen faalden, mocht het toch niet gelukken de regeering tot intrekking van het uitvoerverbod voor deze soort bollen te bewegen. In Januari '18 steeg eensklaps de binnenlandsche prijs voor de Hyacinten voor abnormaal gebruik, zoodat de kweekers, die hun bollen het langst bewaard hadden, nog de minste schade leden. Dit neemt niet weg, dat de uitkomsten der Hyacintenteelt vooral in het laatste seizoen allerdroevigst zijn geweest. Narcissen, die wegens hun giftige eigenschappen voor veevoeder volkomen onbruikbaar zijn, werden laat in het seizoen voor den uitvoer naar het buitenland vrijgegeven. Het bleek toen echter niet meer mogelijk den prijs er voor te bedingen, die bij vroegere intrekking van het uitvoerverbod verkregen had kunnen worden. Ook de Narcissenkweekers hadden een zij het ook nog zoo geringe vergoeding voor hunne verliezen zeer goed kunnen gebruiken en het is daarom zeer te betreuren, dat de in dezen adviseerende Veevoeder-commissie haar desbetreffend besluit niet eerder genomen heeft. Desniettemin is op het laatste oogenblik de overgeschoten voorraad grootendeels door bemiddeling van „Codro” nog tot een aannemelijken prijs opgeruimd.

De toekomst.

Voorspellingen omtrent de toekomst van het bollenvak hangen geheel af van den min of meer optimistischen blik van den waarzegger. Hoopvol stemt de ervaring, dat alle landen, waarheen export mogelijk was, alles in het werk hebben gesteld om bloembollen machtig te worden, ondanks de verkeersmoelijkheden en de benarde tijden. Daartegenover staan andere overwegingen, ontleend aan de algemeene economische toestanden van de naaste toekomst en die ieder naar eigen inzicht kan opvatten en verklaren.

E. K.

IN- EN UITVOER VAN GROOT-BRITANNIE IN 1917.

Verschenen zijn de voorloopige cijfers van den buitenlandschen handel van Groot-Britannië in 1917, opgemaakt door den Board of Trade. Allereerst geven wij een overzicht in ponden van de verschillende

afdeelingen en van de wijzigingen, die zich daarbij hebben vertoond.

	1917		1916		Wijziging in 1917	
	£	£	£	£	abs.	rel.
Invoer	1.065.256.407	948.506.492	+116.749.915	+12,3		
Uitvoer	525.308.991	506.279.707	+ 19.029.284	+ 3,8		
Weder-uitv.	69.552.241	97.566.178	- 28.013.937	-28,8		
Invoer-saldo	470.395.175	344.650.607	+125.744.568	+34,5		

Gelijk den lezer bekend is, omvatten de cijfers sedert Juli 1917 zoowel artikelen welke voor takken van openbaren dienst zijn in- of uitgevoerd, als die welke particulier eigendom zijn, evenwel nog steeds met uitzondering van den uitvoer ten behoeve der strijdkrachten. Deze verandering in het systeem weerspiegelt zich natuurlijk in de cijfers. Dat, gelet de algemeene prijsstijging, de vermeerdering der bedragen niet noodzakelijkerwijs beteekent, dat de omzetten in de artikelen in kwestie zijn toegenomen, moet natuurlijk weer in het oog gehouden worden. Overigens verschijnt de statistiek in haar nieuwe conceptie nog onder het motto „so far as particulars are available at the time of compilation” wat nog altijd veel ruimte openlaat voor omissies. De naar goederensoorten gespecificeerde staat van invoer (c.i.f. waarde in duizend £) en uitvoer (f.o.b. waarde in duizend £ van voortbrengselen uit het V. K.) volgt hieronder.

Artikel	Invoer		Uitvoer	
	1917	1916	1917	1916
I. Voedings- en genotmiddelen.				
Granen en meel	174.893	133.253	875	2.775
Vleesch en slachtvee.	102.472	94.051	269	1.242
Tabak	3.903	7.364	3.297	4.766
Overige	74.043	84.498	11.936	20.713
Totaal groep I	455.311	419.166	16.377	29.496
II. Grondstoffen en halfabrikaten.				
Steenkolen enz.	6	8	51.341	50.671
IJzererts, oud ijzer } Andere ertsen }	27.450	25.816	112	301
Hout	25.647	40.164	496	309
Katoen	110.591	84.730		
Wol	51.965	39.731	3.377	3.682
Andere grst. textiel..	28.032	23.840	267	576
Oliezaden, oliën enz.	76.076	63.357	8.039	4.600
Huiden enz.	18.389	13.785	1.319	1.528
Grondst. papierind..	10.357	8.135	492	539
Diversen	36.860	37.228	1.904	2.120
Totaal groep II	385.373	336.794	67.368	64.346
III. Bew. artikelen.				
IJzer, staal	10.803	11.214	44.849	56.673
Andere metalen	43.625	39.048	10.295	12.720
IJzerwaren	4.986	5.703	4.747	6.447
Electr. artikelen	1.335	1.653	2.953	4.084
Machines	8.863	7.998	19.426	20.218
Schepen (nieuwe) ..		14	1.086	1.291
Artikelen van hout..	1.326	1.927	863	1.277
Garens en weefsels..				
Katoen	3.862	8.309	146.008	118.308
Wol	252	923	52.564	46.906
Zijde	11.421	13.139	2.019	2.406
Andere stoffen	8.132	11.203	16.948	15.818
Confectie	1.358	2.730	15.767	16.941
Chemicaliën	28.040	28.622	23.667	27.565
Leder en lederw....	11.107	16.189	4.952	4.898
Aardewerk en glas..	665	3.053	3.997	3.918
Papier	4.190	8.327	3.193	5.195
Wagens en automob..	7.380	5.994	6.841	8.033
Diversen	71.147	23.147	61.522	40.701
Totaal groep III	218.492	189.193	421.597	393.399
IV. Alle overige art. (waarbij pakketp.).				
	6.086	3.354	19.968	19.042
Totaal groep I-IV	1.065.262	948.507	525.310	506.283

In de „diversen bewerkte artikelen” worden waarschijnlijk sedert de uitbreiding van de geregistreerde goederen, de wapens en munitie, aangevoerd voor rekening van het britsche gouvernement, onderge-

bracht, vandaar in dat geval de aanzienlijke stijging. De cijfers kunnen aanleiding geven tot veel commentaar, waarvan wij ons echter willen onthouden, gewezen moge er op zijn, dat de „Economist” de vermeerdering van het import-saldo met ruim £ 125 mill. teleurstellend vindt, gelet het drastische programma van invoerbeperking, dat Lloyd George bij het aanvaarden van het premierschap bekend maakte. De Economist hoopt, dat „the Government are fully alive to the gravity of the problem”.

AANTEKENINGEN.

Prijzen van suiker. — Dr. H. C. Prinsen Geerligts geeft in de Indische Mercur het volgende interessante lijstje van suikerprijzen in eenige der voornaamste consumptielanden, op 1 Februari 1918, berekend voor gemalen melis, in het groot en met inbegrip van alle accijnzen en rechten, zoodat er voor den consument alleen nog op komen de kosten van vervoer naar de plaats van verkoop en de winst van den kleinhandelaar.

Land	Noteering	Guldens p. 100 K.G.
Denemarken....	60 kronen per 100 K.G.	40,05
Zweden.....	62 kronen „ 100 „	40,23
Duitschland....	36 mark „ 50 „	42,67
Ver. Staten....	8,75 cent „ pond	48,10
Nederland.....	51,50 Gld. „ 100 K.G.	51,50
Zwitserland....	112 francs „ 100 „	53,78
Gr. Britannië..	46 s. 9 d. „ cwt	55,26
België.....	127 francs „ 100 K.G.	60,96
Frankrijk.....	140 francs „ 100 „	67,20
Spanje.....	152 pesetas „ 100 „	72,96
Oostr.-Hong....	146 kronen „ 100 „	73,00
Italië.....	225 lire „ 100 „	108,00
Rusland.....	23,70 roebel „ poed	179,24

De omrekening van de vreemde munt in Nederlandsche is geschied volgens de goudpariteit, dus niet volgens de thans heerschende wisselkoersen.

Geldschieting door Amerika. — In het dezer dagen alhier ontvangen jaarrapport van den secretaris van de schatkist Mc. Adoo komt een staatje voor van de leeningen, die tot 1 Nov. j.l. aan de onderscheidene bondgenooten van de V.S. waren ingewilligd onder vigeur van de wet van 24 April d.a.v., waarbij 3 milliard dollar en van 24 September, waarbij 4 milliard dollar voor dit doeleinde zijn gevoteerd. Het staatje volgt hier in millioenen dollars:

Land	Ingewilligd bedrag	Uitgekeerd bedrag
Groot-Britannië.....	1.425	1.425
Frankrijk.....	820	820
Italië.....	500	225
Rusland.....	325 ¹⁾	159,7
België.....	58,4	54,5
Servië.....	3	3
Totaal.....	3.131,4	2.717,2

¹⁾ Waarbij \$ 5.000.000 voor Roemenië.

De credieten, in bovenstaand overzicht aangegeven, zien dus op een periode van iets meer dan 6 maanden en zijn hoofdzakelijk bestemd voor de betaling van oorlogsleveranties in de V.S. In verband hiermede is, gelijk bekend, te Washington een centraal inkoopbureau voor de geallieerden ingericht, waarin zitting hebben Bernard M. Baruch, Robert S. Lovett en Robert S. Brookings, die ook een plaats innemen in den War Industries Board van den Council of National Defense, hetgeen waarborgt, dat systeem gebracht wordt tusschen de bestellingen van de geallieerden en de regeering der V.S. De intrest op deze voorschotten is voorloopig vastgesteld op 4¼ pCt. per jaar. Ter voorlichting van het amerikaansche publiek bevat eene mededeeling van het „Treasury Department” in het „Official Bulletin” van 14 December j.l. o.m. het navolgende, dat ook voor een nederlandsch lezer

zijn voorlichtenden dienst niet behoeft te ontberen.

These loans, says the Secretary, are essential for our own protection, not only for our protection in a military way, but for our economic protection and welfare. The production of the United States has been speeded up and greatly stimulated. We are producing more than our own needs, and our own economic protection and welfare demand that we sell much of our products to our allies. To accomplish this we must extend these credits to enable them to buy our products.

Voorts aan het slot der mededeeling:

When one remembers that loans made to our allies enable them to do the fighting that otherwise the American Army would have to do at much expense, not only of men but of money, money which would not be returned to us and lives that could never be restored, the wisdom of our policy in financing our allies is plain to every one.

Kolonisatie van immigranten in Suriname. — In ons vorig nummer ontleenden wij een en ander aangaande den aanvoer en stand der contract-arbeiders in de kolonie Suriname aan het Koloniaal Verslag. Wat betreft de kolonisatie dezer lieden als kleine landbouwers — het oogmerk, dat bij de aanvoermaatregelen vooral van kracht is — zij nog het volgende bericht. Op 31 December 1916 telde men in het geheel 7460 immigranten, die huurder, gebruiker of eigenaar van land waren, met een totaal oppervlakte van 18.499 H.A. Hieronder waren 676 immigranten uit Ned.-Indië, 6739 uit Br.-Indië, 33 uit W.-Indië en 12 uit China. Eigenaren waren 2137 immigranten (Ned.-Indië 2, Br.-Indië 2133, W.-Indië 1, China 1) met 100,03 H.A. Op het hypotheekkantoor stond deze oppervlakte bekend als verdeeld in 1972 perceelen.

Vier Britsch-Indiërs werden door aankoop eigenaar van 3 plantages voor een gezamenlijk bedrag van f 30.100.

De Nederlandsch-Indische immigranten hebben op de door het Gouvernement of door ingezetenen aan hen in gebruik of huur afgestane stukken grond verkregen 1169 K.G. cacao, 246 K.G. koffie, 238.080 K.G. rijst, 404.039 K.G. aardvruchten, 54.246 K.G. koren, 14.145 bossen bananen en 266 bossen bacoven.¹⁾

Op de perceelen, aan Britsch-Indiërs in eigendom toebehoorende, in huur of gebruik afgestaan, of bij hen van ingezetenen in huur of gebruik, werden de volgende voortbrengselen verkregen: 199.295 K.G. cacao, 12.126 K.G. koffie, 3.274.826 K.G. rijst, 377.529 K.G. aardvruchten en 1.432.080 K.G. koren, 214.915 bossen bananen en 88.742 bossen bacoven.

Tegen afstand van het recht op vrijen terugvoer werd aan 53 Nederlandsch-Indische en 362 Britsch-Indische immigranten een uitkeering van f 100 verstrekt. Het geheele aantal Nederlandsch-Indische immigranten, aan wie de uitkeering is verstrekt, bedroeg op het einde van December 1124 en dat der Britsch-Indische immigranten 6229.

Het aantal Britsch-Indiërs, dat een ander beroep dan dat van klein landbouwer uitoefent, neemt nog steeds toe. Bijna in alle beroepen zijn zij vertegenwoordigd. Ongeveer 60 dragen voldoende bij in de inkomsten- en andere rechtstreeksche belastingen, om kiezers van leden voor de Koloniale Staten te kunnen zijn. In landsdienst werken er als ambtenaar, onderwijzer, tolken, beambten van politie, stoker, bediende en oppasser.

Het gemiddeld getal van dagvergunningen voor eene verkoopplaats op de openbare markten te Paramaribo aan Nederlandsch-Indiërs bedroeg 5, terwijl aan Britsch-Indiërs 30 weekvergunningen en 180 dagvergunningen werden gegeven.

¹⁾ [In de kolonie noemt men bacove wat op de Europeesche markt banaan heet, terwijl de banaan (*musa paradisiaca*) een hoekiger en meer gebogen vrucht dan de bacove (*musa sapientum*) is, die in gekookten staat voor de lagere klassen een belangrijk voedsel is.]

Spoorwegontvangsten. — De groote maatschappijen (S.S., H.S.M., N.C.S.) maken de vol-

gende cijfers bekend der ontvangsten op de verschillende rekeningen in het achter ons liggende jaar.

Reizigers, bagage en honden	f 52.773.244
Goederen, levende dieren, rijtuigen enz.	„ 44.600.210
Buitengewone ontvangsten en telegraaf	„ 2.688.492

De maatschappijen berichten, dat in 1917 f 6.770.341 meer ontvangen is dan in het daaraan voorafgaande jaar en dat de exploitatiekosten in 1917 bij benadering f 11.872.000 hooger waren.

Kleurstoffenindustrie in Amerika. — Het is reeds herhaaldelijk opgemerkt, dat Duitsland maar niet zoo dadelijk in zijn machtspositie, wat de vervaardiging van chemische verfstoffen betreft, zal worden geëvenaard door Engeland, ook al bestaat daar de wensch zich ten deze zelfstandig te maken en al heeft men de hand gelegd op duitsche patenten, die de bereidingswijze der stoffen beschrijven. In het land zelf is hierop reeds geweest. Men heeft in de chemische industrie steeds uitermate geheimzinnig gedaan en vooral onder de huidige omstandigheden bestaat er voor Engeland aanleiding dit gebruik te huldigen. Toch schijnt men, afgaande op wat zoo nu en dan uitlekt en vooral zich reken-schap gevende van de bovengenoemde overweging, dat eene kleurstofindustrie als de duitsche, welke gebaseerd is op 40-jarige noeste arbeid, ondervinding en vooral wetenschappelijke werkzaamheid, niet in een paar jaren uit den grond gestampt wordt, de verwachting niet te hoog behoeven te spannen. In een andere positie verkeert wellicht Amerika. De leveranties van oorlogsmateriaal hebben ongetwijfeld enkele takken der amerikaansche chemische industrie in aanzienlijke mate doen opbloeien. Inzonderheid wat betreft de vervaardiging van teerkleurstoffen en de organische tusschenproducten, welke voor de fabricatie van explosieven gebezigd worden. De overweldigende vlucht, die de munitieaanmaak in de V.S. nam, voortgedreven door de verlokkenende prijzen, die voor deze artikelen te bedingen vielen, deed zelfs een tekort aan grondstoffen — afkomstig van het cokesovenbedrijf — ontstaan voor de verdere verwerking tot kleurstoffen, hetgeen anderzijds weer de fabricatie van natuurlijke verfstoffen in de hand werkte. Al hoede men zich, ook wat Amerika betreft, voor overdrijving, toch lijdt het geen twijfel, dat zich in de eerste jaren na den oorlog een amerikaansche concurrentie op de wereldmarkt zal voordoen, eene meening, die men ook in duitsche geschriften uitgesproken kan vinden ¹⁾. Het beseft, dat inzonderheid in deze bedrijfstak systematisch en wetenschappelijk moet worden gewerkt, begint reeds uitwerking te vertoonen. Wellicht opent zich voor de toekomst het perspectief, dat een amerikaansch-englische belangengemeenschap eene onafhankelijke positie ten aanzien der voorziening met chemische kleurstoffen zal weten te verschaffen. Maar daargelaten de verrassingen, die de handelsgeschiedenis ons in komende jaren eventueel te zien zal geven, kan een dergelijk resultaat toch niet voor over een tiental jaren verwacht worden.

¹⁾ Englands Handelskrieg und die chemische Industrie, Prof. Dr. A. Hesse en Prof. Dr. H. Grossmann, Neue Folge; 1917.

INGEZONDEN STUKKEN.

BESPARING VAN DISTRIBUTIEKOSTEN DOOR WIJZIGING DER DISTRIBUTIEWET.

Is het goedkoop verstrekken van levensmiddelen in 't geheele land tegen dezelfde prijzen noodzakelijk? Deze vraag dringt zich op, nu de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bij de Staten-Generaal een voorstel aanhangig heeft gemaakt om hem een crediet van 130 millioen te openen, teneinde de ten laste van het Rijk komende kosten der distributie

gedurende de eerste 6 maanden van het jaar 1918 te bestrijden. Houdt men rekening met het 1/10, dat het Rijk ingevolge de Distributiewet, ten laste van de gemeenten doet blijven, zoo komt men tot een bedrag van rond 145 millioen, dat besteed zal worden aan de verstrekking van goedkope levensmiddelen gedurende een termijn van zes maanden.

Het komt mij voor, dat eene aanzienlijke besparing op de distributiekosten zou kunnen verkregen worden, indien men het stelsel om de verkoopprijzen op uniforme wijze voor het geheele land vast te stellen zou loslaten. De levensstandaard, het peil van loonen, de draagkracht der bevolking toonen voor de verschillende gemeenten aanzienlijke verschillen aan. Het Rijk houdt met die verschillen bij belastingheffing rekening (de wet op de personeele belasting.) De gemeentelijke belastingverordeningen, die onder goedkeuring der Kroon worden vastgesteld, weerspiegelen in de onderling sterk uiteenlopende bedragen, welke bij het vaststellen van het belastbaar inkomen voor noodzakelijk levensonderhoud van het zuiver inkomen mogen worden afgetrokken, het onderling sterk uiteenlopend levenspeil der diverse gemeenten. Bij de verstrekking van levensmiddelen houdt men met plaatselijke omstandigheden echter geen rekening. Of in eene gemeente tengevolge van de crisis — gelijk op het platteland veelal het geval is — welvaart heerscht, dan wel of in eene gemeente door dezelfde oorzaak werkloosheid en achteruitgang van het inkomen der gemeentenaren te constateeren valt, het vigerend Distributiestelsel slaat op dergelijke factoren, die dan toch voor de vraag of het goedkoop verstrekken van levensmiddelen te rechtvaardigen is van doorslaand belang zijn, geen acht. De oorlogstoestand moge voor vele plattelandsgemeenten een gouden regen gebracht hebben, welke, zelfs indien men rekening houdt met de prijsstijging van goederen, een goud van een zeer hoog alliage aan de betreffende gemeentenaren verstrekt, nolens volens worden de gemeentenaren door het Rijk gedwongen zich te laten bedeele.

Waarop steunt dit stelsel van gelijke prijsstelling voor het geheele land voor de diverse goedkoop verstrekt wordende artikelen? Waren vóór den oorlog de prijzen van alle artikelen, welke thans goedkoop verstrekt worden, dan in alle gemeenten dezelfde? Ik geloof, dat ik den inkt kan besparen, welke noodig zou zijn om de gronden, op welke deze vraag ontkennend moet worden beantwoord, uiteen te zetten. Bij een artikel als brood, voor hetwelk voor het geheele land één uniforme maximumprijs geldt, loopen de voor de verschillende gemeenten vastgestelde inkoopsprijzen van de voornaamste grondstof der broodbereiding, het meel, trouwens zeer aanzienlijk uiteen. Dit zegt reeds genoeg. Thans worden de gemeenten door het Rijk met het 1/10 van het nadeelig verschil tusschen inkoop- en verkoopprijzen der artikelen, welke de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel besluit goedkoop te verstrekken, belast. De inkoopsprijzen vertoonen de tendenz bij voortdurend te stijgen, de verkoopprijzen blijven nagenoeg constant. De gemeenten, die 1/10 van het nadeelig verschil tusschen bedoelde prijzen mogen betalen, schijnen voor het Rijk — het Rijk, dat nog steeds in gebreke blijft eene voorziening te treffen ten aanzien van den noodtoestand der gemeentefinanciën, die voor een zeer groot deel door maatregelen van 's Rijkswege is ontstaan — tail-lables et corvéables à merci te zijn! Ik meen althans, dat de Memorie van Toelichting op het wetsontwerp tot aanvulling en verhooging van het 10e Hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918 (Beschikbaarstelling van levensmiddelen) van deze mentaliteit de sporen draagt. Aan het slot dezer Memorie van Toelichting wordt eene berekening van de kosten van beschikbaarstelling van levensmiddelen gegeven, waaronder een post opgenomen is: „Liggelden schepen en verliezen op broodkoren door vasthouding van schepen: . . . f 20.000.000.” De totale kosten worden geraamd op f 287.400.000. Eenige regels verder leest

men, dat het benoedigde crediet voor 1918 bedraagt 9/10 van f 287.400.000 of rond f 250.000.000.

Dus zullen de gemeenten volgens bedoelde Memorie van Toelichting moeten medebetalen in de „Liggelden van schepen en verliezen op broodkoren door vasthouding van schepen”!

De Memorie van Toelichting acht het evenmin noodig er van gewag te maken, over welk bedrag in het vervolg het 1/10 berekend zal worden, nu tengevolge van de oprichting der Nederlandsche Uitvoer Maatschappij niet meer de baten (in welken vorm ook), welke aan 's Rijks schatkist toevloeien uit den export, rechtstreeks in mindering kunnen worden gebracht van den inkoopsprijs, welke het Rijk aan de gemeenten in rekening brengt. De bijdragen, welke de export aan het Rijk ten behoeve der binnenlandsche levensmiddelenvoorziening afdraagt, zullen immers in het vervolg door de N. U. M. genoten worden. Eén en ander heeft tengevolge, dat de inkoopsprijzen voor het Rijk aanzienlijk verhoogd worden. Waar het voordeelig saldo van de N. U. M. echter weer in 's Rijks schatkist vloeit, zal men toch niet 1/10 over het geheele aanzienlijke verhoogde verschil tusschen in- en verkoops-prijzen aan de gemeenten in rekening willen brengen.

In de Memorie van Toelichting op het levensmid-delenontwerp had eene uiteenzetting van de gedragslijnen, welke de Minister zich op dit punt voorstelt te volgen, niet mogen ontbreken!

Om welke redenen stelde de Minister op het brengen van een deel der Levensmiddelenvoorziening ten laste der gemeenten prijs en op welke gronden werd het betrokken artikel 3 in de Distributiewet opgenomen? De grond, de eenige grond, waarop dit geschied is, was — risum teneatis, waar het eene aansporing tot zuinigheid door het Rijk ten aanzien der distributie betreft — *de gemeenten tot zuinigheid te nopen*. Zeker, deze bepaling had reden van bestaan, toen men nog in de dagen leefde, dat de artikelen wegens de schaarschte niet behoeften te worden gerantsoeneerd en men zich kon bepalen tot het „goedkoop verstrekken van levensmiddelen”. Maar thans? Eene gemeente kan thans niet meer verkrijgen, dan hetgeen haar volgens de rantsoeneeringsvoorschriften toekomt. En behalve kaas en suiker (op het laatste artikel wordt geen verlies geleden) zijn *alle* artikelen, voor welke de Minister zijne credietaanvraag heeft ingediend, gerantsoeneerd.

Het is waar, eene gemeente zou door verkoops-prijzen lager te stellen, dan door den Minister voor elk artikel aan de Gemeentebesturen wordt voorgesteld, de ten laste van het Rijk komende kosten aanzienlijk kunnen verzwaren. Volgens artikel 3 der Distributiewet hebben de Gemeentebesturen deze bevoegdheid, welke kiemen van aanzienlijke lasten voor het Rijk met zich draagt. Maar de Minister heeft met de Gemeentebesturen een convenant gesloten, ingevolge hetwelk de Gemeentebesturen van de hun gegeven bevoegdheid geen gebruik maken. En mocht een Gemeentebestuur zich niet houden aan de door den Minister voorgestelde verkoops-prijzen, zoo zal de Minister, gelijk hij aan de Kamer mededeelt, niet aarzen terstond een wetsvoorstel in te dienen, waardoor deze bevoegdheid aan de gemeenten ontnomen wordt. Waarom handhaaft men, onder de boven geschetste omstandigheden, de voor de gemeenten zeer onereuse bepaling van artikel 3 der Distributiewet? Door den loop der omstandigheden gaat van het artikel geen remmende kracht meer uit. Thans dreigt het uitsluitend gebruikt te worden om een deel der distributieuitgaven, welke het Rijk doet, op de gemeenten te verhalen.

Is het niet voor betwisting vatbaar, dat de bepaling, welke artikelen zullen moeten worden gedistribueerd en tot welke hoeveelheden, niet anders dan door het Centraal gezag kan geschieden? Het komt mij voor, dat ten aanzien van de prijsbepaling der gedistribueerd wordende artikelen een stelsel van decentralisatie op zijn plaats is. Deze decentralisatie zou,

naar het mij voorkomt, op de volgende wijze kunnen worden verkregen.

De gemeenten blijven hare bestellingen als voorheen aan de Rijksorganen doen. De gemeenten rekenen met het Rijk af volgens de door het Rijk vastgestelde koopprijzen. (Waar dit voor de gemeenten met het oog op hare kasmiddelen te bezwarend zou blijken, zou hierin kunnen worden voorzien door de gemeenten een crediet bij het Rijk te openen). Ten aanzien van het nadeelige verschil tusschen in- en verkoops-prijzen zou dan als volgt gehandeld kunnen worden.

Het Rijk stelt voor elke gemeente per inwoner een zeker bedrag ter tegemoetkoming in de kosten van goedkope levensmiddelenvoorziening beschikbaar. Twee factoren zullen dit bedrag bepalen. Als eerste factor zal rekening moeten worden gehouden met den levensstandaard, welke in de diverse gemeenten heerscht. De op dit punt te treffen regeling moet de tendenz hebben te bevorderen, dat de raden van die gemeenten, waar de verstrekking van Regèerings-artikelen onder kostprijs aan alle ingezetenen niet strikt noodig is, ook metterdaad welstandsgrenzen zullen vaststellen voor categorieën van ingezetenen, aan wie bedoelde verstrekking wél en aan wie verstrekking onder kostprijs niét zal geschieden. Bij de vaststelling van het bedrag zou tot maatstaf kunnen worden genomen eenerzijds het aantal ingezetenen, dat de gemeenten b.v. op 1 Januari 1918 telden, anderzijds het getal der aanslagen boven een zeker bedrag, in de Rijksinkomstenbelasting volgens de laatstelijk vastgestelde kohieren. De gemeenten zouden ten aanzien van dit „zeker bedrag” in klassen kunnen worden ingedeeld. De grenzen der bedoelde klassen zouden door de wet kunnen worden bepaald en de in-deeling der gemeenten in deze klassen zoude door Gedeputeerde Staten onder beroep op de Kroon kunnen geschieden. In de wet zal nader aangegeven moeten worden, op welke wijze de berekening van het per inwoner door het Rijk aan de gemeente te verstrekken bedrag, naar aanleiding der tusschen vorenbedoeld aantal aanslagen in de Rijksinkomstenbelasting en het totaal aantal ingezetenen der gemeente bestaande verhouding, zal worden berekend.

Als tweede factor zal rekening kunnen worden gehouden met de som, welke de goedkope beschikbaar-stelling van levensmiddelen tot dusver per inwoner in elke gemeente gemiddeld aan Rijk en gemeente te zamen heeft gekost. Niet ontkend wordt, dat het vaststellen van een billijk bedrag, dat het Rijk per inwoner aan elke gemeente zal verstrekken, moeilijkheden zal baren. Where there is a will, there is a way, moge men echter bedenken.

Al hetgeen de gemeente meer aan de algemeene of niet algemeene bedeeing van de ingezetenen in den vorm van verstrekking van goedkope levensmiddelen wil besteden, zal de gemeente zelf moeten betalen. Volgt men dit stelsel, zoo zullen de volgende voordeelen worden verkregen:

1°. De gemeenten zullen alleen die artikelen goedkoop verstrekken, welke goedkope verstrekking aan alle gemeentenaren, beslist noodzakelijk is.

2°. De gemeenten zullen desgewenscht regelingen kunnen treffen, ingevolge welke goedkope beschikbaar-stelling van artikelen uitsluitend aan bepaalde categorieën van ingezetenen geschiedt, zoodat de millionnair niet langer behoeft bedeed te worden. Het thans gevolgde starre stelsel dwingt allen over één kam te scheren. De bovengeschetste regeling veroorlooft den gemeenteraden met de bijzondere omstandigheden der diverse categorieën van ingezetenen rekening te houden. Het verschil tusschen inkoopsprijs en verkoops-prijs zal niet voor alle categorieën van ingezetenen, voor welke men de artikelen onder kostprijs beschikbaar wil stellen, hetzelfde bedrag behoeven te bedragen.

Om te voorkomen, dat gemeenteraden eene methode zouden gaan toepassen als zij van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel in ontwerp bij de brandstoffenvoorziening gezien hebben — n.l. dat de kostendekking der goedkope verstrekking van onont-

beerlijke artikelen aan sommige lieden, geschiedt door voor andere categorieën van ingezetenen, dezelfde, ook voor hen onontbeerlijke, artikelen extra duur beschikbaar te stellen — zou eene bepaling kunnen worden vastgesteld, dat de verkoop der door het Rijk gedistribueerde artikelen vanwege de gemeenten nooit tegen hooger prijs zal mogen geschieden dan de prijs, tegen welken zij door het Rijk aan de gemeenten beschikbaar worden gesteld.

3°. De gemeenten zullen trachten de uiterste zuinigheid te betrachten. In dit stelsel zullen de gemeenten immers alle kosten der distributie, voor zoover zij de aan haar uit te keeren Rijksbijdrage overtreffen, zelf moeten dekken.

4°. Niet langer zal in dit stelsel de ontwrichting onzer gemeentelijke instellingen behoeven te worden gecontinueerd. Ingevolge de Distributiewet bepaalt de taak van den Raad zich tot het voteeren der door burgemeester en wethouders aangevraagde credieten, hetgeen, daar zij als verplichte uitgaven voor de gemeente door de wet worden beschouwd, een loutere formaliteit is. Ten aanzien van de distributie is volgens het stelsel der Distributiewet niet de Raad, maar het college van burgemeester en wethouders almachtig. In het door mij aangeprezen stelsel zullen de verschillende organen ook ten aanzien der distributie weder de plaats krijgen, welke haar volgens de wet en gezonde democratische beginselen toekomen.

Variis modis bene fit. Het stelsel kan op andere wijze worden uitgewerkt. Zoo zou men kunnen bepalen niet het bedrag, dat het Rijk ten behoeve der distributie van al de verschillende artikelen per inwoner voor de diverse gemeenten beschikbaar stelt, maar het bedrag, dat voor elk door het Rijk aan te wijzen artikel per inwoner voor elke gemeente wordt beschikbaar gesteld. Ook tot een halfslachtige toepassing van dit stelsel zou men kunnen overgaan. Men zou het kunnen toepassen ten aanzien van de artikelen van bijvoeding — gelijk de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel zich in eerder genoemde Memorie van Toelichting uitdrukt — en het bestaande stelsel ten aanzien der artikelen van hoofdvoeding kunnen handhaven.

In het raam eener regeling als hierboven geschetst zullen natuurlijk bepalingen dienen te worden opgenomen, die gelegenheid geven om gemeenteraden, die in hun plicht, om voor een beschikbaarstelling van artikelen tegen prijzen, die door de diverse categorieën van ingezetenen betaald kunnen worden zorg te dragen, te kort schieten, tot rede te brengen, terwijl anderzijds er voor gewaakt zal dienen te worden, dat eene gemeente nimmer op een hogere Rijksbijdrage aanspraak heeft dan aan de voorziening der gemeentebanen met Regeeringsartikelen is ten koste gelegd.

En nu de bezwaren, welke tegen dit stelsel zijn aan te voeren. De wettelijke, meen ik, te mogen écarteeren, omdat eene eenvoudige wetswijziging elk bezwaar op dit punt écarteert. Het voornaamste bezwaar, dat tegen het door mij voorgestane stelsel, naar ik meen, zal worden opgeworpen, is dat het practisch onuitvoerbaar zal blijken te zijn, omdat men voor naburige gemeenten verschillende prijzen voor dezelfde artikelen zou verkrijgen. Men zal deze practische onuitvoerbaarheid eerst moeten aantonen. Zoo dikwijls blijft het goede achterwege, omdat men het met een handige leus bestrijdt, een leuze, die de macht der suggestie heeft en die men zonder nadenken zoo aanneemelijk vindt, dat men het bewijs van de stelling, die in de leus haar uitdrukking vindt, niet noodig acht.

Bovendien: geldt op het oogenblik voor naburige gemeenten dan geen verschil in meel- en melkprijzen?

Mocht het boven aangeprezen stelsel op onoverkomenlijke bezwaren, betreffende de practische uitvoerbaarheid, stuiten, zoo zou toch in ieder geval eene aanzienlijke besparing kunnen verkregen worden, indien het Rijk ten aanzien der artikelen van hoofdvoeding alle kosten voor zijne rekening nam en ten aanzien der artikelen van bijvoeding den Gemeenté-

besturen in de prijsbepaling de vrije hand werd gelaten. Het Rijk zou in dit geval, waar de gemeenten bevrijd worden van de kosten, welke de goedkoopere verstrekking van artikelen van hoofdvoeding met zich brengt, de kosten der goedkoopere verstrekking van artikelen van bijvoeding geheel kunnen laten blijven ten laste der gemeenten, waar de Raad besluit zulke artikelen goedkoop beschikbaar te stellen. Rijk en Gemeente zouden bij dergelijk eenvoudig stelsel beide wél varen.

Mr. K. A. H. COEBERCH.

's-Gravenhage, 8 Februari 1918.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, Januari 1918. *Mr. J. A. Bigeman*, Marxisme, materialisme en revisionisme I; *F. S. Noordhoff*, Langjarige Achterstand. (Salarieering ambtenaren en beampten.)

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, Januari 1918. *M. Raiga*, Les finances et le régime fiscal de guerre en Angleterre; *M. P. Meuriot*, Composition et répartition de la population étrangère en Suisse (1910).

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Januari 1918. *D. A. van Heyst*, Plannen voor een kanaal naar Twente en den Gelderschen Achterhoek; *F. B. Löhms*, De invloed van den waterafvoer op het Nederlandsche Landbouwbedrijf; *Mr. J. G. Blink*, Het vraagstuk van de geldruimte in Nederland; *Dr. H. Blink*, Steenkolenproductie in Nederlandsch-Indië door staatsexploitatie een algemeen belang.

The Geographical Journal. — Londen, Januari 1918. *Sir Thomas Holdich*, Geographical War Problems in the Near East; *W. J. Harding King*, Study of a Dune Belt; *J. K. Davis*, The „Aurora” Relief Expedition 1916-1917.

Die Bank. — Berlijn, Januari 1918. *A. Lansburgh*, Staatsbankerott; *Prof. Dr. T. Schmidt*, Verbesserung im bargeldlosen Zahlungsverkehr; *L. Eschwege*, Zum Streit um den Einheitskurs.

Bank-Archiv. — Berlijn, 1 Januari 1918. *P. Boehme*, Zur Wiederaufnahme des amtlichen Börsenverkehrs; *R. Pohl*, Vorzüge und Schattenseiten des Einheitskurses.

Journal of the institute of bankers. — Londen, Januari 1918. *R. E. Leader*, The early Sheffield Bankers.

De Indische Gids. — Amsterdam, Januari 1918. *Reinier D. Verbeek*, Het wetsontwerp tot verlenging van den termijn der opsporingsvergunningen in Nederlandsch-Indië; *L. L. F. de Greve*, Belawan Oceaanhaven.

Idem. — Februari 1918. *E. P. Wellenstein, c. i.*; Nogmaals: Hervorming van de Indische Staatsbegroting; *W. H. M. Schadee*, Nogmaals Belawan Oceaanhaven.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Visch naar het buitenland. De Ministers van Buitenlandsche Zaken en van Landbouw hebben besloten niet hun goedkeuring te hechten aan eenige schikking met het buitenland over de vangst en den uitvoer van visch, tenzij zoodanige schikking wordt aangegaan door de Ned. Uitvoer-Maatschappij.

Haring en spiering. Verboden is het uitvoer en de aflevering van haring, kleiner dan 13 c.M., alsmede van spiering in verschen toestand, kleiner dan 10 c.M. en in gerooken toestand kleiner dan 9 c.M.

Huisslachten. Bij de Tweede Kamer is ingediend een ontwerp van wet, waarbij den Minister van Landbouw bevoegdheid wordt verleend om het

slachten van paarden, runderen, schapen en varkens geheel of gedeeltelijk te verbieden of slechts voorwaardelijk toe te staan.

Aardappelmeel. Met ingang van 8 dezer is verboden het vervoer van aardappelmeel.

Israëlietisch Paaschbrood. Voor de distributie van Israëlietisch Paaschbrood is thans eene regeling getroffen. Een speciale kaart kan worden verkregen tegen inlevering van 2000 G. broodbons van het 44e en 45e tijdvak; iedere kaart geeft recht op een rantsoen van 2½ K.G. Isr. Paaschbrood. Maximumprijzen voor matzes zijn vastgesteld en bepaald is, dat uit 50 K.G. bloem 45 K.G. matzes moeten worden vervaardigd.

Melkbussen. Door den Minister van Landbouw zijn vastgesteld maximumprijzen voor melkbussen in den kleinhandel.

Overtredding teeltregeling. Bij overtreding van de in gevolge art. 7 der Distributiewet vastgestelde regelen in zake den verbouw van gewassen, zal, onverminderd de strafrechterlijke vervolging, worden gelast het perceel, waarop het gewas staat, om te ploegen, teneinde het te kunnen bebouwen met het gewas, waarvan de verbouw vrij is.

Klaverzaad. Verboden is de aflevering en het vervoer van rood klaverzaad, wit klaverzaad en Zweedsch klaverzaad. Tevens zijn voor rood klaverzaad maximumprijzen vastgesteld.

Zaden. Onder intrekking der circulaire van 1 December j.l. is den burgemeesters opgedragen niet in bezit te nemen, of voor zoover partijen reeds in bezit genomen waren, deze weder vrij te geven, wit klaverzaad, Zweedsch klaverzaad, lucernezaad, hopperupszaad, lupinenzaad, wikkenzaad en serradella-zaad. Van verschillende dezer zaden zijn de aanwezige hoeveelheden voldoende om ook zonder distributie in de behoefte te kunnen voorzien, terwijl van andere zoo weinig voorraad is, dat distributie niet praktisch mogelijk is.

Manufacturen. Het verbod tot vervoer van manufacturen is tot nadere aankondiging niet van toepassing op: 1. gebruikte lijf- en huishoudgoederen (voor zoover betreft vervoer naar of van wasscherijen, verzending van bagage, enz.); 2. koffers met monstercollecties; 3. textielgoederen, gebezigd ter verpakking van goederen en ledige emballage.

De in beslag genomen goederen worden eerst aangeboden aan het Kon. Nat. Steuncomité; wil dit niet koopen, dan worden zij aangeboden aan andere verenigingen, confectiefabrieken of grossiers.

Bruinkolen. Op verlangen van en in overleg met de Rijkskolendistributie hebben de exploitanten van bruinkolengroeven een Centraal Bruinkolen-Bureau in het leven geroepen, teneinde het meest economisch gebruik van de aanwezige bruinkolenvoorraden te bevorderen.

Brandstoffen. Door de Rijkskolendistributie is aan de brandstoffencommissie medegedeeld; dat de huisbrandstoffen, die op 1 April a.s. nog bij de verbruikers in voorraad mochten zijn als overschot van de rantsoenen voor het seizoen 1917/18 niet in mindering zullen worden gebracht op de voor het seizoen 1918/19 toe te kennen rantsoenen.

Rijwiëlbanden. Rijwiëlbanden van alle soorten, welke door grossiers en fabrikanten aan tusschenhandelaren worden geleverd voor de vastgestelde maximum-tusschenhandelprijzen, moeten vrij zijn van kosten voor verpakking en vracht tot de bestemming.

Vervoer van turf. Met ingang van 4 dezer mag turf niet meer per spoor worden vervoerd zonder machtiging van het Bureau Vervoer van de afdeling Crisiszaken.

Bladzink. Het is den minister gebleken, dat door verbruikers van bladzink nog steeds bewerkt of onbewerkt bladzink van de werkplaatsen vervoerd wordt naar de plaatsen van bewerking. In verband hiermede is den burgemeesters verzocht deze overtredingen gestreng tegen te gaan.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

	9 Februari 1918	20 Juli 1914
Ned. (Disc. Wissels.)	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bel. Binn. Eff.	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
Bank (Vrsch. in R.C.)	5 1/2 " 10 Aug. '14	5 " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " 5 Apr. '17	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Russische Staatsbk.	6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	6 1/2 " 1 Feb. '18	4 1/2 " 6 " '14
Zwitserse Nat. Bk.	4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14
Bank van Italië..	5 " 10 Jan. '18	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3 1/2-4 1/2	—
Javasche Bank....	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam ...		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
9 Febr. '18	3 1/4	4 1/4	4 1/2	4-5/8	—	4 1/2 1)
4-9 " '18	3 1/8-1/4	4 1/4-5 1/2	4 1/2-1 1/8	4-5/8	—	3 1/2-5 1/2
28 J.-2 F. '18	3-1/4	4-3/4	4 1/8	4-5/8	—	3 3/4-4
21-26 J. '18	2 7/8-3 1/4	3 3/4-4	4 3/8-1 1/8	4-5/8	—	4-6
10 Febr. '17	2 1/4 2)	5	5 3/8	4-5/8	—	2-2 1/2 2)
7-12 F. '16	1 3/8-1 1/2	2-1/4	5 1/8	4 1/2-3/4	—	1 3/4-2
20-24 Jul. '14	3 1/8-3 1/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 8 Februari.

2) " " 9 " "

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Gedurende het grootste gedeelte der week waren de omzettingen weder even gering als de vorige week. Koersschommelingen van eenige beteekenis kwamen niet voor. In het algemeen was de stemming flauw. Londen en Parijs liepen terug van 10.89 1/2 en 40.20 tot 10.85 en 40.—. Berlijn en Weenen van 42.— en 27.10 tot 41.70 en 26.70. Zaterdag echter had de markt een geheel ander aanzien. Door de politieke berichten was er groote vraag naar Marken en Oost. Kronen en kon de koers zich onder beduidende omzettingen verheffen tot 42.75 en 27.75. Ook Londen en Parijs waren beter, daar in de verwachting, dat de opheffing van de belemmering in het telegraafverkeer een verlevendiging van den handel zal tengevolge hebben, ook hier meerdere, zij het dan ook nog slechts geringe vraag, optrad.

In de overige wissels ging weder zoo goed als niets om. In het algemeen was de stemming iets vaster voor alle neutralen.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	St. Petersburg 1)	New York 1)
4 Febr. 1918 ..	10.89 3/4	40.20	42.20	27.10	—	2.28 3/4
5 " 1918 ..	10.88 1/2	40.20	41.90	26.85	—	2.28 1/4
6 " 1918 ..	10.86 1/2	40.10	41.70	26.60	—	2.28
7 " 1918 ..	10.86 1/2	40.05	41.70	26.75	—	2.28
8 " 1918 ..	10.85	40.05	41.72 1/2	26.72 1/2	—	2.27 3/4
9 " 1918 ..	10.87	40.05	42.40	27.45	—	2.28 1/2
Laagste d. w. 1)	10.84	39.90	41.50	26.40	—	2.27
Hoogste " " 1)	10.91	40.25	42.85	27.75	—	2.29 1/4
2 Febr. 1918 ..	10.89 1/2	40.20	42.35	27.10	—	2.29
26 Jan. 1918 ..	10.91 1/2	40.15	43.80	27.80	—	2.28 3/4
Muntpariteit ..	12.10 5/8	48.—	59.26	50.41	1.28	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Data	Stock-holm*)	Kopen-hagen*)	Chris-tiania ¹⁾	Zwitser-land*)	Spanje ¹⁾	Batavia ¹⁾ telegrafisch
4 Febr. 1918	76.—	70.25	73.—	50.75	55.75	99½-100½
5 " 1918	76.25	70.25	73.15	50.90	55.60	99½-100½
6 " 1918	76.55	70.50	73.25	50.80	55.90	99½-100½
7 " 1918	76.50	70.60	73.10	50.85	55.25	99½-100½
8 " 1918	76.50	70.50	73.25	50.85	55.25	99½-100½
9 " 1918	76.30	70.30	73.30	50.85	55.25	99½-100½
L'ste d. w. ¹⁾	75.50	69.50	72.50	50.65	54.50	99¾
H'ste " " ¹⁾	76.75	70.60	73.50	51.—	56.—	100½
2 Febr. 1918	76.40	70.50	73.65	50.90	56.—	99½-100½
26 Jan. 1918	76.95	71.—	74.20	53.50	56.10	99½-100½
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. ¹⁾ Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. ¹⁾)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
9 Februari 1918	4.76.45	5.72.25	nom.	***
Laagste d. week..	4.76.45	5.72.—	—	***
Hoogste " " ..	4.76.50	5.72.37	—	***
2 Februari 1918	4.76.25	5.71.50	nom.	***
26 Januari 1918	4.76.45	5.72.—	nom.	43½ ¹⁾
Muntpariteit...	4.86.67	5.18¼	95¼	40¾ ¹⁾

¹⁾ Noteering van 24 Januari.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-cenheden	7 Jan. 1917	15 Jan. 1918	Tijdperk 16-24 Januari 1918		24 Jan. 1918
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 ¹³ / ₃₂	97 ¹³ / ₃₂	19 ¹³ / ₃₂	19 ¹⁷ / ₃₂	19 ¹³ / ₃₂
B. Aires...	d.p.gd.pes.	52½	51¼	50¼	52	50¾
Calcutta...	sh/d.p.rup.	1/5½	1/5½	1/5	1/5½	1/5½
Hongkong..	id. p. \$	3/0¼	3/0½	2/11½	3/0½	2/11½
Lissabon...	d.p.escudo	30½	30	29¼	30½	29½
Madrid....	Peset. p. £	19.51	19.52	19.52	19.90	19.68
Montevideo..	d.p.peso	60½	58¾	58¼	59¾	59
Montreal...	\$ per £	4.80	4.81¼	4.79½	4.83	4.80¾
Petrograd..	R. p. £ 10	366	364	360	368	362
R.d.Janeiro ¹⁾	d.p.milr.	13¾	13¾	13 ²⁷ / ₃₂	13 ²⁷ / ₃₂	13¾
Rome.....	Lires p. £	40.20	40.02	39.90	40.30	40.22
Shanghai..	sh/d.p.tael	4/5	4/5	4/3	4/4	4/3
Singapore..	id. p. \$	2/4½	2/4½	2/4	2/4½	2/4½
Valparaiso ¹⁾	d.p.pap.p.	14½	14½	13½	13½	13¾
Yokohama..	sh/d.p.yen	2/2	2/2	2/1¾	2/2	2/2

¹⁾ Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen. te New York

9 Febr. 1918.....	42¾	85¾
2 " 1918.....	43¼	86¾
26 Jan. 1918.....	43½	87¾
19 " 1918.....	44¾	89¾
12 " 1918.....	45½ ¹⁾	90¾
5 " 1918.....	45½ ²⁾	90¾
10 Febr. 1917.....	37¾	77¾
12 Febr. 1916.....	26½ ¹⁾	56¾
20 Juli 1914.....	24½ ¹⁾	54¾

¹⁾ Noteering van 11 Januari.

²⁾ " " 7 " "

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 9 Februari 1918.

Activa.	
Binnel. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	f 18.914.487,35½ f 2.259.365,72 f 8.946.001,37
f 30.119.854,44½	
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—
Idem eigen portef. f	8.241.656,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—
f 8.241.656,—	
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	f 94.844.475,44½ f 6.897.372,28 f 44.096.259,25½
f 145.838.106,98	
Op Effecten	f 143.358.506,98
Op Goederen en Spec.	f 2.479.600,—
f 145.838.106,98	
Voorschotten a. h. Rijk	—
Munt en Muntmateriaal	—
Munt, Goud	f 96.446.125,—
Muntmat., Goud	f 619.986.114.43½
f 716.432.239,43½	
Munt, Zilver, enz.	f 7.278.436,34½
Muntmat., Zilver	—
f 723.710.675,78	
Effecten	—
Bel. v. h. Res.fonds. id. van 1/8 v. h. kapit.	f 5.159.192,50 f 3.956.939,62½
f 9.116.132,12½	
Geb. en Meub. der Bank	f 1.465.000,—
Diverse rekeningen	f 73.951.488,08½
f 992.442.913,41½	

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	f 5.234.534,18½
Bankbiljetten in omloop	f 859.834.195,—
Bankassigatiën in omloop	f 7.271.010,41½
Rekening-Courant saldo's:	—
Van het Rijk	f 57.013.868,60½
Van anderen	f 35.535.778,89½
f 92.549.647,50	
Diverse rekeningen	f 7.553.526,31½
f 992.442.913,41½	
Beschikbaar metaalsaldo	f 531.012.978,92½
Op de basis van 1/8 metaaldekking	f 339.082.008,34½
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	f 2.655.064.890,—
Verschillen met den vorigen weekstaat:	
Meer Minder	
Disconto's	35.978,—
Buitenlandsche wissels	55.681.005,73½
Beleeningen	8.823.199,17
Goud	3.230,35
Zilver	32.252.660,—
Bankbiljetten	18.263.007,44½
Part. Rek.-Crt. saldo's	—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
9 Febr. 1918	716.432	7.278	859.834	99.821
2 " 1918	707.609	7.275	892.087	58.386
26 Jan. 1918	707.000	7.176	871.586	77.132
19 " 1918	707.988	7.031	883.034	60.031
12 " 1918	697.459	6.933	883.869	45.127
5 " 1918	697.181	6.940	895.174	45.968
29 Dec. 1917	698.233	7.028	890.273	57.200
22 " 1917	698.663	7.001	866.538	52.454
15 " 1917	694.417	6.946	865.867	41.949
8 " 1917	699.508	6.836	867.659	53.834
1 " 1917	700.105	6.801	872.983	54.305
24 Nov. 1917	692.377	6.883	852.847	63.735
17 " 1917	693.969	7.159	856.958	64.619
10 Febr. 1917	589.552	6.673	743.322	62.770
12 Febr. 1916	485.260	5.060	579.441	91.325
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
	Totaal	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks			
9 Febr. 1918	30.120	8.000	145.838	531.013	75
2 „ 1918	30.657	66.000	90.157	524.005	75
26 Jan. 1918	76.114	53.000	90.515	523.613	75
19 „ 1918	72.498	47.000	90.346	525.582	76
12 „ 1918	66.729	39.000	93.627	517.764	75
5 „ 1918	72.738	40.000	103.235	515.063	75
29 Dec. 1917	81.819	49.000	107.448	514.916	74
22 „ 1917	69.985	52.000	92.809	520.993	77
15 „ 1917	67.837	52.000	88.423	518.913	77
8 „ 1917	60.520	47.000	94.314	521.142	76
1 „ 1917	54.903	43.000	104.795	520.538	76
24 Nov. 1917	66.631	55.000	91.965	515.027	76
17 „ 1917	74.584	63.000	93.190	515.909	76
10 Febr. 1917	51.710	29.000	91.257	434.106	74
12 Febr. 1916	75.218	52.500	80.529	355.511	73
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van 2/5 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	9 Febr. 1918	2 Febr. 1918
Aan schatkistpromessen..	f 69.080.000,—	f 163.910.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	„ 8.000.000,—	„ 66.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ...	„ 79.722.000,—	„ 112.235.000,—
Aan zilverbons	„ 27.617.276,70	„ 27.182.920,50

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschb. schulden
3 Nov. 1917	81.584	17.554	175.790	45.619
27 Oct. 1917	81.664	17.440	175.000	47.618
20 „ 1917	81.588	16.809	176.785	52.919
13 „ 1917	81.554	16.834	175.684	50.522
4 Nov. 1916	70.036	23.326	157.245	58.437
6 Nov. 1915	38.412	33.054	143.233	29.611
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaal-saldo	Dek-kings-percentage
3 Nov. 1917	6.843	33.728	65.961	26.942	53.644	45
27 Oct. 1917	7.361	33.606	65.134	25.502	53.816	45
20 „ 1917	7.589	33.642	67.986	25.094	52.682	43
13 „ 1917	7.786	34.250	64.791	23.823	53.411	43
4 Nov. 1916	6.124	38.081	70.399	12.324	50.226	43
6 Nov. 1915	5.915	18.234	50.432	29.183	37.097	41
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa.

²⁾ Op de basis van 2/5 metaaldekking.

SURINAAMSCH BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opschb. schulden	Disconto's	Div. rekeningen ¹⁾
3 Nov. 1917 ..	591	1.241	903	1.023	998
27 Oct. 1917 ..	592	1.198	897	1.000	960
20 „ 1917 ..	569	1.214	906	999	1.000
13 „ 1917 ..	579	1.202	890	1.000	828
4 Nov. 1916 ..	680	1.090	728	892	774
6 Nov. 1915 ..	697	969	1.034	875	1.104
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
6 Febr. 1918	58.610	46.131	***	***	***
30 Jan. 1918	58.607	45.896	***	***	***
23 „ 1918	58.915	45.223	***	***	***
16 „ 1918	58.768	45.325	210.741	28.500	185.629
7 Febr. 1917	56.924	39.535	145.652	28.500	114.831
9 Febr. 1916	54.280	32.867	98.057	28.500	65.247
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek-kings-percentage ¹⁾
6 Febr. '18	56.889	96.894	41.430	125.504	30.928	18,56
30 Jan. '18	55.876	91.890	38.237	122.644	31.161	19,37
23 „ '18	56.840	95.214	41.815	124.440	32.142	19,33
16 „ '18	56.768	92.278	41.416	121.589	31.893	19,57
7 Febr. '17	212.397	38.580	42.262	226.470	35.839	13,33
9 Febr. '16	32.839	108.531	62.641	100.487	39.864	24,1/8
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52,1/8

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daaraan Goud	Kassen-scheine	Circu-latie	Dek-kings-percentage ¹⁾
7 Febr. 1918	2.520.737	2.407.345	1.248.585	11.121.678	34
31 Jan. 1918	2.521.022	2.407.101	1.263.302	11.138.934	34
23 „ 1918	2.520.577	2.407.038	1.205.710	10.918.832	34
15 „ 1918	2.519.787	2.406.926	1.269.374	11.043.946	34
7 Febr. 1917	2.542.271	2.525.490	282.881	7.892.292	36
7 Febr. 1916	2.495.194	2.454.951	549.379	6.450.834	47
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 Febr. 1918	12.609.315	6.303.441	***	***
31 Jan. 1918	13.105.525	6.676.327	7.660.600	1.251.800
23 „ 1918	12.418.037	6.250.711	7.411.000	1.192.200
15 „ 1917	12.813.584	6.599.182	7.490.200	1.256.100
7 Febr. 1917	8.188.720	3.505.047
7 Febr. 1916	5.239.674	1.625.973	1.617.200	508.600
23 Juli 1914	750.892	943.964

RUSSISCHE STAATSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Roebel.

Data n. st.	Goud	Te goed iij buitenland	Zilver	Schat-kistbil-jetten	Dis-conto's en beleeningen	Circu-latie	Rek. Courant
5 Nov. '17	1.292	2.309	178	15.507	2.177	18.917	2.698
29 Oct. '17	1.295	2.309	178	15.222	2.155	18.062	2.726
21 „ '17	1.296	2.309	168	14.479	2.071	17.859	2.715
13 „ '17	1.297	2.309	155	14.098	2.150	17.290	2.721
5 Nov. '16	1.556	2.055	110	6.014	798	7.935	1.770
5 Nov. '15	1.604	35	26	3.119	1.249	6.054	1.397
21 Juli '14	1.601	144	74	757	1.634	1.099

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
7 Feb. '18	5.363.847	2.037.108	250.569	1.065.836	12.700.000
31 Jan. '18	5.362.206	2.037.108	248.493	1.040.667	13.000.000
24 " '18	5.360.655	2.037.108	247.919	1.008.809	12.850.000
17 " '18	5.359.127	2.037.108	245.872	901.703	12.850.000
8 Feb. '17	5.128.712	1.844.559	276.790	728.000	8.400.000
10 Feb. '16	5.024.555	—	354.415	911.999	5.000.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren.	Rek. Crt. Staat
	1.347.016	1.126.259	1.236.626	23.740.119	2.581.404	270.599
	1.015.683	1.128.514	1.201.363	23.534.338	2.951.890	23.550
	893.839	1.129.787	1.207.617	23.162.634	2.835.178	60.018
	888.323	1.132.261	1.208.302	23.062.504	2.857.077	48.065
	628.318	1.219.131	1.255.259	17.699.751	2.341.463	56.054
	439.139	1.765.502	1.267.279	14.144.739	1.933.225	83.856
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buiten. sald	Beleening van buiten. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening.	Circulatie	Rek. Crt. sald
31 Jan. '18	626.117	93.359	480.000	147.727	1.165.240	173.593
24 " '18	615.695	93.261	480.000	146.313	1.157.330	169.957
17 " '18	612.900	93.260	480.000	140.785	1.159.910	162.261
10 " '18	612.792	93.235	480.000	135.558	1.160.153	157.270
1 Febr. '17	340.571	84.647	480.000	65.695	853.463	108.222
5 Febr. '16	174.346	51.021	480.000	60.205	605.371	158.545

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
14 Dec. '17	1.650.238	701.088	52.500	50.146	1.153.385
7 " '17	1.631.358	701.424	52.500	51.949	1.110.537
30 Nov. '17	1.621.725	674.102	52.500	54.486	1.056.983
23 " '17	1.604.704	635.497	52.500	54.058	1.015.892
15 Dec. '16	708.576	274.817	—	7.907	266.376

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Dekkingpercentages Deposito's 1)	Percent. Gouddekking circulatie
14 Dec. '17	967.859	1.889.364	69.440	65,0	60,8
7 " '17	877.584	1.811.189	69.048	66,6	63,2
30 Nov. '17	961.911	1.966.807	68.500	62,8	63,8
23 " '17	865.907	1.860.519	67.136	66,1	62,6
15 Dec. '16	160.666	671.898	55.731	70,7	103,2

1) Verhouding tusschen: goud, zilver etc., uitgezonderd het voor de dekking der F. R. Notes gereserveerde goud, en: netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

VER. NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST MIJ'S.

Voornaamste posten gemiddelden in duizenden dollars.

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
9 Feb. '18	748.370	3.881.090	34.180	4.195.270	95.910
2 " '18	731.800	3.857.460	34.100	4.171.400	82.590
26 Jan. '18	733.530	3.842.280	34.030	4.075.520	79.930
19 " '18	737.560	3.928.930	34.060	4.071.550	66.270
10 Feb. '17	769.400	3.706.830	28.600	3.470.710	158.520
11 Feb. '16	753.640	3.556.970	34.120	3.315.820	167.960
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 ¹⁾

1) Op basis van 25 pCt. van alle deposito's.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 11 Februari 1918.

De eerste vrede is er sinds Zaterdag j.l., een afzonderlijke vrede, gesloten door de Centralen en de Oekraïnsche volksrepubliek; een eerste groote stap op den weg naar den algemeenen vrede, maar in verhouding tot de stappen, die nog moeten volgen, een die vermoedelijk nog de kleinste zal blijken. Groote beteekenis moet deze vrede echter worden toegeschreven, al is de draagwijdte van de gebeurtenis op het oogenblik, dat wij dit schrijven, nog slechts voor een klein deel te overzien. Voor den Vierbond is dit het eerste positieve resultaat van zijn „Durchhalten" en „naar binnen" zal dit zijne positie, vooral na de jongste stakingen en onlusten, zeker een begeerenswaardigen steun verlenen. Vooral ook daarom, wijl het gebied, hetwelk de Oekraïnsche volksrepubliek omvat, al staan haar juiste grenzen thans nog allerminst vast, een van de vruchtbaarste graanstreken van Europa is. Althans weet men reeds met zekerheid, dat de Oekraïnsche Rada als tot het gebied der nieuwe republiek aan de Zwarte Zee behoorend, de Gouvernemenen Kiëf, Wolhynië, Podolië, Cherson, Beldawa, Tschernikof, Jekaterinoslaw en Charkow heeft verklaard, een gebied, niet veel kleiner dan Duitschland en met een bevolking die, volgens de Frkf. Ztg., waaraan wij deze bijzonderheden ontleenen, met inbegrip van de stad Odessa en de Krim, zeker op belangrijk meer dan 30 miljoen zielen mag worden aangenomen. Tot den tarweoogst van Europeesch Rusland droegen de genoemde acht gouvernemenen in het jaar 1910 gezamenlijk 38 pCt., in 1911 zelfs 53 pCt. bij. Voor rogge bedroeg dit percentage in de genoemde jaren 20, voor gerst 46, resp. 49, voor haver 20. Reeds uit deze enkele cijfers blijkt de groote beteekenis van deze gouvernemenen als graanproducent en dus van deze eerste vredesluiting en het lijdt dan ook geen twijfel of dit feit zal van diep ingrijpenden invloed zijn op het verdere verloop van den oorlog. Daar de verschrikkingen van den oorlog de Oekraïne bijna geheel bespaard zijn gebleven, meent men in Duitschland te mogen aannemen, dat zich aldaar nog zeer belangrijke tarwevoorraden bevinden. Allicht is de wensch naar een grooter broodrantsoen de vader dezer gedachte geweest, want hoe rijk de oogsten der Oekraïne ook in de jaren voor den oorlog geweest mogen zijn, het is niet mogelijk, dat deze tengevolge van de mobilisatie in het Russische rijk, die vele werkkrachten ook aan het landbouwbedrijf onttrok, niet sterk zijn achteruitgegaan, en tevens dient niet te worden vergeten, dat de bekende voedingsmiddelenschaarschte in het Russische Rijk niet uitsluitend het gevolg is geweest van de slechte transportgelegenheden, doch wel degelijk ook van kleinere oogsten in de productiestreken. Maar, hoe dit ook zij, zelfs indien deze „broodvrede" met de Oekraïne, zooals hij zeer tekenend door Graaf Czernin is genoemd, aan de nieuwe republiek de verplichting heeft opgelegd om den Vierbond van graan te voorzien en zelfs indien deze daartoe in staat zou zijn, dan zou het toch zeker wel geruimen tijd moeten aanhouden, voor en aler te Berlijn en te Wesnen broden uit Oekraïnsch graan worden gebakken. Want, in het land zelf, welks grenzen, zooals gezegd, tot op heden nog niet nauwkeurig zijn vastgesteld, heerscht nog niet volkomen vrede; te Kiëf heeft de Rada nog strijd te voeren met de Bolsjewiki en daarbij zijn er groote transportmoelijkheden. Vervoer van graan langs de spoorwegen zal wel niet mogelijk zijn, al loopen in het land (naar Kiëf) eenige der belangrijkste Russische spoorwegen; het spoorwegmaterieel verkeert n.l. in een erbarmelijken staat en is ten eenenmale onvoldoende om groote hoeveelheden gedurende eenigszins langeren tijd te vervoeren zonder eerst grondig te worden hersteld, voor zoover dit mogelijk is. Slechts op één wijze zouden de transportmoelijkheden te ontgaan zijn, dat is, indien de Centralen ook Rumenië tot vrede zouden kunnen doen besluiten. Alsdan zou het vervoer te water, via de Zwarte Zee en den Donau, ongestoord kunnen plaatsvinden, en in dit verband is dan ook wel het jongste ultimatum van Duitschland aan Rumenië, om binnen vier dagen vredesonderhandelingen te openen, gesteld. Mocht dit ultimatum tot het beoogde doel leiden en ook deze vredesonderhandelingen op voor de Centralen bevredigende wijze eindigen, dan zou de Vierbond niet alleen voor de naaste toekomst op een betere voedselvoorziening in het binnenland kunnen rekenen, doch zou hij ook, mede door het gisteren te Brest Litowsk door de Russische delegatie genomen besluit om den staat van oorlog met den tegenstander niet te bestendigen, aan het geheele Oostfront van zijn vijanden ontslagen zijn. En hoewel de mogelijkheid groot is, dat de betreffende overeenkomsten tusschen de partijen de bepaling zullen inhouden, dat de Vierbond zijne aldus op het Oostelijke front vrijkomende militaire krachten niet aan het Westfront tegen de

Geallieerden mag gebruiken, zou een dergelijke toestand wellicht in het Geallieerde kamp den wensch naar herziening der oorlogseischen, teneinde spoedig tot vrede te komen, aanwakkeren.

Althans, zoo verwacht men in Duitschland en Oostenrijk, en in afwachting van de thans bereikte resultaten, die men in de afgelopen week reeds zoo goed als zeker meende te mogen achten, hebben de effectenbeurzen er, vooral in de laatste helft der week, van een vaste houding blijk gegeven.

Te Berlijn was de stemming voor een aantal waarden, vooral Montan- en scheepvaart-aandeelen, dikwijls willig, waardoor de koersen der genoemde fondsen hier en daar opliepen. Ook voor petroleumaandeelen bestond doorgaans eene goede stemming, bijvoorbeeld voor de aandelen der Deutsche Erdöl Aktien-Gesellschaft, hoewel de reeds herhaaldelijk opgedoken geruchten omtrent eene belangrijke kapitaalsuitbreiding bij deze vennootschap ook thans weder in omloop waren.

De aandacht verdient voorts de houding van de Russische fondsen aan de Berlijnsche beurs. Naast een gunstige stemming van bankaandeelen, zoals die der Russische Bank voor Buitenlandschen Handel en der Petrograder Internationale Handelsbank, bestonden ook betere opvattingen voor spoorwegprioriteiten. Dit is zonder twijfel het directe gevolg van het resultaat der onderhandelingen met de Oekraïnsche republiek. Immers, hierboven merkten wij reeds op, dat eenige der belangrijkste Russische sporen naar Kiëf leiden, en naar het schijnt is een groot deel van het belang van circa M. 1½ milliard, dat Duitschland bij Russische effecten heeft, in deze Oekraïnsche spoorwegen belegd.

De eerste vredessluiting heeft in de Centrale landen natuurlijk, met het naderbijkomen van het algeheele vredesperspectief, ook de vraag der vredeshuishouding weder meer op den voorgrond gebracht. Ter beurze werd o.a. de rol besproken, die de banken daarbij zullen hebben te vervullen, vooral ook in verband met een interview, dat de heer von Gwinner, de bekende directeur der Deutsche Bank, kortelings een verslaggever van de Nordd. Allg. Ztg. toestond. Volgens genoemden heer zou het eerste en krachtigste symptoom van het overgangstijdperk zijn enorme vraag naar alle mogelijke goederen en grondstoffen. Tengevolge van de thans op de geheele wereld ongeveer gelijkmatig drukkende uitputting zou vermoedelijk van een periode van bloei, zoals in de eerste jaren na afloop van den Fransch-Duitschen oorlog van 1870-71 voorkwam, geen sprake zijn. De oorlog heeft de geheele wereld in de richting van sociale huishouding gedreven en volgens den geïnterviewde zou Duitschland op dezen weg noodgedwongen wel moeten voortgaan, waaruit volgt, dat vele der oorlogsorganisaties ook nog in vredestand werkzaam zullen moeten blijven. In het bijzonder zou dit het geval zijn met de organisatie op het gebied der Deutsche valuta. Wat de Deutsche banken betreft, deze zouden in de eerste plaats hare krachten ter beschikking van het binnenland stellen, echter zouden zij ook wel degelijk het oog houden op die ondernemingen in het buitenland, die de Deutsche industrie van nut kunnen zijn. Het groote belang van die ondernemingen, welke Duitschland de onontbeerlijke grondstoffen kunnen leveren, was door den oorlog duidelijk bewezen. Op eene vraag betreffende de toekomstige houding der banken, antwoordde de heer v. Gw., dat naar zijne meening niet zou worden voortgegaan met de overneming en de oprichting van bankinstellingen in alle mogelijke kleine plaatsen; voorts ontkende deze, dat de banken nog altijd uitbreiding van haar aandeelenkapitaal zouden noodig hebben. Weliswaar zijn de deposito's bij de banken sterk gestegen, maar de verhouding tusschen eigen en vreemde middelen is bij de meeste Deutsche banken nog steeds gezond. Bevreemdend noemde de heer v. Gw. voorts de positie der Deutsche banken in het algemeen en wees er op, dat de koersen der Deutsche bankaandeelen, die omstreeks Juli 1914 stijgende waren, gedurende den oorlog slechts in zeer geringe mate hebben geschommeld. Zijn deze mededeelingen van belang ten aanzien van de eischen, die handel en industrie binnenkort in Duitschland zullen gaan stellen, wat aangaat het Deutsche gemeentecrediet vond in de afgelopen week het vermeldenswaardige feit van de oprichting van het „Deutsche Zentral-Giroverband” plaats. Hoewel men dit achter dezen naam niet zou zoeken, is deze instelling, welke met een kapitaal van M. 15.000.000 in werking is getreden, niet anders dan een girokantoor voor gemeentelijk crediet, de „Deutsche Städtebank”, over welke oprichting sedert jaren herhaaldelijk is gediscussieerd. Het hoofdoel der instelling, die onder staatstoezicht staat, is eenheid te brengen in het crediet der Deutsche gemeenten, die elkaar tot dusverre dikwijls in den weg stonden bij het zoeken van credietfaciliteiten. Welk belang hiermede gemoeid is, springt duidelijk in het oog, wanneer men overweegt, dat

reeds aan het einde van 1912 de Pruisische gemeenten gezamenlijk een bedrag van ca. M. 5¼ milliard aan schulden op langen termijn hadden, terwijl de gemeenten tengevolge van den oorlog natuurlijk nog veel sterker in het krijt geraakt zijn. In den vervolge zal niet meer iedere gemeente voor zich zelf optreden, maar zullen de credietbehoevende gemeenten tot elkaar komen door de bemiddeling van het Zentralverband, dat den geldnood zal trachten te bezweren, enerzijds door gebruik te maken van tijdelijke geldruimte bij sommige gemeenten, anderzijds door de credietbehoefte gezamenlijk aan de markt te brengen. De obligatiën van het Verband zullen, naar men aanneemt, ook op betere voorwaarden te plaatsen zijn, dan die der afzonderlijke gemeenten, terwijl het na den oorlog de korte voorschotten, door de steden opgenomen, in lange credieten zal trachten om te zetten en voorts ook de vraag van de geleidelijke delging der stedelijke schulden zal overwegen.

De Weensche beurs stond in de afgelopen berichtsperiode al evenzeer als Berlijn onder den invloed van de berichten omtrent de onderhandelingen met de Oekraïne, en in de laatste dagen heeft de effectenmarkt dan ook een gunstig aanzien gehad. Begrijpelijkerwijs heeft Oostenrijk-Hongarië, dat al sedert geruimen tijd in het teeken van de voedselschaarschte staat, en dat, eerder nog dan Duitschland, de ernstige gevolgen daarvan als stakingen en onlusten te bestrijden had, den goeden gang der onderhandelingen als een zeer welkome gebeurtenis begroet. Zoals wij reeds hierboven deden uitkomen, staat het voorshands nog te bezien of de verwachtingen op een belangrijke verbetering van de voedselvoorziening, die reeds gedurende de geheele afgelopen week onomwonden werden uitgesproken, binnenkort zullen worden vervuld. Het publiek en ook de beurs nam dit echter reeds als vaststaand aan en de betere opvattingen kwamen op de effectenmarkt dan ook in een levendiger handel tot uitdrukking.

De beurzen in de geallieerde landen hebben in de afgelopen week de lusteloze houding der voorgaande weken voortgezet. Na de jongste uitingen der leidende staatslieden der Entente heeft men er de beteekenis der onderhandelingen van den Vierbond aan het Oostfront wellicht onderschat. Nu de Vereenigde Staten eerst op ruimer schaal in den vorm van menschenmateriaal hulp beginnen te bieden, schijnt men het resultaat daarvan eerst nog eens te willen afwachten, vooral in verband met den grooten aanval, dien men thans in het Westen van Deutsche zijde vreest. Al schijnen de verantwoordelijke staatslieden dan ook nog niet aan vrede sluiten te denken, steeds duidelijker worden de teekenen die er op wijzen, dat zij hierin de publieke opinie niet ten volle meer achter zich hebben. De jongste Italiaansche overwinning op de Oostenrijkers heeft op het resultaat der inschrijving op de vijfde Italiaansche oorlogsleening blijkbaar weinig invloed gehad; men zou dit tenminste uit de verlenging van den inschrijvingstermijn van 3 tot 24 Februari wel moeten besluiten. Hoewel de voorwaarden van inschrijving op de 5 pCt. belastingvrije obligatiën zeer gunstig mogen worden genoemd (de koers bedraagt 86½ pCt.) schijnt er toch zoo weinig animo voor de leening te bestaan, dat tot op 26 Januari d.i. dus een week voor de oorspronkelijke sluiting van den inschrijvingstermijn, slechts voor weinig meer dan 2 milliard Lire was ingeschreven. Anderzijds wordt ook in Engeland de financiering van den oorlog hoe langer hoe moeilijker. Uit de redevoeringen, welke in de laatste weken in Engeland bij het verschijnen der jaarverslagen der groote banken werden gehouden, zou de conclusie mogen worden getrokken, dat een groot deel van de schuld ligt bij het ondoelmatige systeem der Engelsche regeering bij het financieren harer oorlogsbehoefte, door bij de banken in plaats van direct van het publiek te leenen, waardoor tegenover de groote liquiditeit, die de banken moeten inacht nemen in verband met de omvangrijke deposito's van het publiek, een steeds toenemend bedrag aan niet vlot realiseerbare activa komt te staan. Geheel anders dan bij de Deutsche banken zijn de Engelsche instellingen daardoor niet in staat om handel en industrie van de middelen te voorzien, welke deze noodig hebben, zeer ten nadeele van het Engelsche bedrijfsleven. Deze toestand wordt thans scherp gecritiseerd, getuige „The Economist”, die over de „middeleeuwsche methoden, waarop de oorlog wordt gefinancierd” schrijft.

Wall Street was in de afgelopen week doorgaans niet ongunstig gestemd. Tot koersverheffingen van beteekenis is het echter niet kunnen komen.

	5 Febr.	8 Febr.	11 Febr.	Rijzing of daling.
4½ % Ned. W. Schuld . . .	97½	97½	97½	
4½ % „ „ „	1916 97½	97¾	97½	+ ½/16
4 % „ „ „	1916 90½	90¾	90¾	+ ¼

	5 Febr.	8 Febr.	11 Febr.	Rijzing of daling.
3 1/2 % Ned. W. Schuld	78 7/16	77 3/4	78 3/8	- 1/10
3 % „ „ „ „	68	68 3/8	68 1/2	+ 1/2
2 1/2 % Cert. N. W. S.	58 5/10	58 9/10	58 3/4	+ 7/10
5 % Oost-Indië 1915	99 3/8	99 7/8	99 10/10	+ 3/10
4 % Hongarije Goud	48	48 9/10	50 1/2	+ 2 1/2
4 % Oostenr. Kronenrente	42 13/16	43 1/8	48 3/8	+ 5 13/16
5 % Rusland 1906	28 1/2	28 1/8	28 1/8	- 3/8
4 1/2 % Iwangorod Dombr...	27 7/8	32 1/2	33 1/2	+ 5 3/8
4 % Rusland Cons.1880 ..	28 1/2	27 3/4	33 1/4	+ 4 3/4
4 % Rusl. bij Hope & Co. ..	29 3/8	28 1/2	34 3/8	+ 5 1/4
4 % Servië 1895	34	34	34	
4 1/2 % China Goud 1898 ..	63 3/8	63 3/8	63 3/8	
5 % Brazilië 1895	61 1/4	61 1/4	61 1/4	

Onze locale markt heeft in de afgelopen acht dagen doorgaans een stil voorkomen gehad, hoewel de ondertoon in verscheidene afdelingen eerder gunstig genoemd mag worden. Grote omzettingen zijn echter nergens te constataren geweest. Men hield zich hier vrij gereserveerd, wat voor een deel wel moet worden toegeschreven aan den hoogereren prolongatiekoers die, in verband met de storing op de staatsleening, tot 5 1/2 pCt. steeg, hoewel in de laatste dagen der week eenige ontspanning merkbaar was.

In de afdeling voor staatsfondsen werd tot stijgende koersen op ruime schaal handel gedreven in Russen; verschillende soorten konden de vorige week een vijftal procenten in koers stijgen; de gunstige tendenz werd gegrond op het bericht, dat voorshands toch weder niet zou worden overgegaan tot algeheele annulatie van de Russische staats-schuld. Heden, toen het bericht omtrent den vrede met de Oekraïne en het besluit der Russische delegatie te Brest omtrent het beëindigen van den staat van oorlog met de Centralen bekend waren, ontwikkelde zich af en toe levendige vraag voor Russische staatsfondsen en spoorweg-prioriteiten, die als gevolg daarvan verder dikwijls belangrijk rezen.

	5 Febr.	8 Febr.	11 Febr.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	203	199 3/4	198	- 5
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	190 3/4	191 13/16	192	+ 1 1/4
Rotterd. Bankvereeniging ..	147	147 3/4	148 1/4	+ 1 1/4
Amst. Superfosfaatfabriek ..	165 1/2	166	166	+ 1/2
Van Berkel's Patent	183	180	180	- 3
Insulinde Oliefabriek	230	234 3/4	238	+ 8
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	106 3/8	106 7/16	106 1/2	+ 1/8
Ned. Scheepsbouw-Mij.	173 7/8	173 7/8	173 7/8	
Philips' Gloeilampenfabriek.	379 1/2	379 1/2	378	- 1 1/2
R. S. Stokvis & Zonen	640	642	644	+ 4
Vereenigde Blikfabrieken ..	144	145	146 1/2	+ 2 1/2
Compania Mercantil Argent.	220 1/4	220	223 7/8	+ 3 3/8
Cultuur-Mij. d. Vorstenland..	215	218 1/2	220	+ 5
Handelsver. Amsterdam	440	440	443	+ 3
Holl. Transatl. Handelsver.	173 1/2	174 1/2	178 1/2	+ 5
Linde Teves & Stokvis	235 3/4	232	228 1/4	- 7 1/2
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	201	205	211	+ 10
Tels & Co.'s Handel-Mij. ..	175	176	177 3/4	+ 2 3/4
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	218	219 3/4	230	+ 12
Kon. Petroleum-Mij.	549	549	546 1/2	- 2 1/2
Orion Petroleum-Mij.	99 1/4	100 3/8	105	+ 5 3/4
Steaua Romana Petr.-Mij. ...	206 1/2	212 1/8	218	+ 11 1/2
Amsterdam-Rubber-Mij. ...	234 1/2	235	237	+ 2 1/2
Nederl. Rubber-Mij.	131 1/2	133	134	+ 2 1/2
Oost-Java-Rubber-Mij.	271	276 1/2	278 1/4	+ 7 1/4
Deli-Maatschappij	525 3/4	530 1/2	531 1/2	+ 5 3/4
Medan-Tabak-Maatschappij..	230	234	235 3/4	+ 5 3/4
Senembah-Maatschappij	612	613	616	+ 4

Van bankaandeelen waren aand. Amsterdamsche Bank en Nederlandsche Handel-Maatschappij gezocht.

In de afdeling der inheemsche industrie-aandeelen was de handel ook ditmaal weder van weinig beteekenis.

Cultuurwaarden lagen vast voor aand. Cultuurmij. der Vorstenlanden, voorts voorbijgaand voor aand. Lindeteves, welker koers later echter op de berichten omtrent de nieuwe uitgifte inzakte. Van Indische Handelsmaatschappijen werden de aandeelen Van Nierop & Tels tot hogere koersen verhandeld.

In rubberaandeelen bleef de tendentie gunstig; aan het einde der week waren zelfs vele koersen eenige procenten in avans. Van de tabaksafdeeling kan hetzelfde worden vermeld.

Van petroleumwaarden bestond belangstelling voor de waarden der Internationale Rumeense Petroleum-Maatschappij, naar aanleiding van de geruchten omtrent de overname van Duitsche zijde. Heden bestond flinke vraag voor andere Roemeense olieaandeelen, zooals Geconsoli-

deerde en Orions, in verband met de meerdere kans op vrede, welke men thans aanwezig acht. Vooral het eerstgenoemde fonds kon flink in koers opkomen.

Van mijnandaedeelen werden in den loop der week aandeelen Singkep Tin tot flink stijgende prijzen uit de markt genomen, op geruchten omtrent een hoog dividend over het afgelopen boekjaar.

Theeaandeelen waren meest in reactie.

Scheepvaart-aandeelen schommelden weinig en noteerden slotweek om en nabij hun uitgangspunt. De berichten omtrent de handelsovereenkomst met de geallieerde mogendheden hadden geen bespeurbaren invloed. Even, kort na het inkomen van het bericht, dat Groot-Britannië ons weder de faciliteiten van het gebruik der telegraafkabels had toegestaan, was eenige kooplust te constataren.

	5 Febr.	8 Febr.	11 Febr.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	437	434	440 1/4	+ 3 1/4
" " „gem. Eig.	418	414 3/4	420 3/4	+ 2 3/4
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. ...	340	335	338	- 2
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij. ...	201	202 3/4	202 3/4	+ 1 3/4
Hollandsche Stoomboot-Mij. ...	286	289 1/2	292 1/4	+ 6 1/4
Java-China-Japan-Lijn	299 1/2	297 1/2	299	- 1/2
Kon. Hollandsche Lloyd ..	197 3/8	197 3/4	198 1/2	+ 7/8
Kon. Ned. Stoomboot-Mij. ...	270 3/8	268	269 1/4	- 1 3/8
Kon. Paketvaart-Mij.	296 1/4	294 1/4	297 3/8	+ 1 3/8
Maatschappij Zeevaart	-	-	375	
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	277 3/8	275 3/8	278 3/8	+ 1
Nievelt Goudriaan	1250	1250	1200	- 50
Rotterdamsche Lloyd	297	294	290	+ 2
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg“	431	431	431	
" " „Nederland“ ..	277 3/4	278 1/4	285 1/4	+ 7 1/2
" " „Noordzee“ ..	304	297 1/2	296 1/4	- 7 3/4
" " „Oostzee“	455	455	455	

In de Amerikaansche afdeling ging ook de afgelopen week weinig om. De koersen waren er vrij stabiel.

	5 Febr.	8 Febr.	11 Febr.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	73 1/2	73	73	- 1/2
Anaconda Copper	143 3/8	143 3/4	142 13/16	- 7/16
Un. States Steel Corp.	97 7/8	95 3/8	96 1/4	- 1 5/8
Atchison Topeka	90 3/8	91 13/16	89 1/2	- 7/8
Southern Pacific	86 1/4	87 3/8	87 3/8	+ 1 1/8
Union Pacific	125 1/4	124 3/8	124 1/8	- 1 1/8
Int. Merc. Marineafgest.	31	32 3/8	32 1/2	+ 1 1/2
" " " " prefs.	106 1/2	109 3/4	108 13/16	+ 2 7/16

Prolongatie 4 1/4 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

11 Februari 1918.

Tengevolg van het herstelde telegrafische verkeer hebben ons in de laatste dagen weer verschillende telegrammen met noteringen bereikt, doch waar de eigenlijke graanhandel haast niet meer bestaat, hebben deze noteringen niet meer de waarde, die men er eertijds aan placht toe te schrijven. Zooals bekend, is de tarve-termijnmarkt in de Vereenigde Staten reeds lang gesloten en is de prijs onveranderlijk op \$ 2,20 vastgesteld. In Argentinië bestaat nog wel een vrije markt, doch deze is nu wel zeer onderhevig geworden aan de overeenkomst met de Geallieerden. Om hierover evenwel goed te kunnen oordeelen zullen wij nog nadere details betreffende het afgesloten contract moeten afwachten, want verschillende punten liggen nog eenigszins in het duister. Waar ons geen nieuwe buitenlandsche post bereikte, hebben wij omtrent de verschillende oogsten geen nadere berichten ontvangen.

De prijs van lijnzaad is in Argentinië wederom sterk gestegen, ongetwijfeld het gevolg van sterke vraag van Noord-Amerika. Indien de olie-industrie in Noord-Amerika voldoende scheepsruimte kan verkrijgen, lijdt het ook geen twijfel of bijna het geheele export-saldo van Argentinië zal naar Noord-Amerika verscheept worden. De vraag in de Vereenigde Staten voor de producten van lijnzaad blijft zeer groot.

Buitenlandsche granen in Nederland.

Ook deze week heeft ons nog niet het definitieve bericht gebracht, dat de overeenkomst met de Geallieerden gesloten is. Aangezien de nu in Amerika liggende schepen nog een tussenreis moeten maken en voor deze reis nog geen overeenstemming verkregen is met betrekking tot het „bunker-agreement“, heeft het er allen schijn van of het nog tamelijk lang zal duren alvorens de aanvoer van graan naar Nederland hervat zal worden.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Met	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Maart	Mais Maart	Lijnzaad Maart
9 Feb. '18	220 ³⁾	125 1/8	79 5/8	13,00	7,30	20,00
2 Feb. '18	220 ³⁾	125	79	12,70 ⁴⁾	7,35 ⁴⁾	18,50 ⁴⁾
9 Feb. '17	169 3/8	101 3/8	54 7/8	14,20	10,20	23,00 ⁴⁾
9 Feb. '16	127 3/4	76 3/8	48 1/2	9,35 ⁴⁾	5,65 ⁴⁾	12,70 ⁴⁾
9 Feb. '15	163 3/8	81 1/8	61 1/8	12,30 ⁴⁾	5,75 ⁴⁾	9,65 ⁴⁾
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 3/8 ²⁾	36 1/2 ¹⁾	9,40 ³⁾	5,38 ³⁾	13,70 ²⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ offic. vastgestelde locoprijs
⁴⁾ per Febr. ⁵⁾ per Mei

De noteeringen van Buenos Ayres zijn van 8 Febr. en 22 Jan. 1918, 9 Febr. 1917, 9 Febr. 1916 en 9 Febr. 1915.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	11 Febr. 1918	4 Febr. 1918	11 Febr. 1917
Tarwe	576,— ¹⁾	576,— ¹⁾	509,— ¹⁾
Rogge (No. 2 Western) ..	nom.	nom.	nom.
Mais (La Plata)	400,— ¹⁾	400,— ¹⁾	345,— ¹⁾
Gerst (46 lb. feeding)....	400,— ¹⁾	400,— ¹⁾	345,— ¹⁾
Haver (38 lb. white clipped)	20,— ¹⁾	20,— ¹⁾	19,— ¹⁾
Lijnkoeken (Noord-Ame- rika van La Plata-zaad)	300,— ¹⁾	280,— ¹⁾	200,— ¹⁾
Lijnzaad (La Plata).....	nom.	nom.	740,—

¹⁾ Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	3-9 Febr. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdoak 1917	3-9 Febr. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdoak 1917	1918	1917
Tarwe.....	—	—	68.717	—	—	—	—	68.717
Rogge	—	—	4.465	—	—	—	—	4.465
Boekweit	—	—	654	—	—	—	—	654
Mais	—	—	46.306	—	—	32.489	—	78.795
Gerst	—	—	2.608	—	—	5.492	—	8.100
Haver	—	—	—	—	—	6.790	—	6.790
Lijnzaad	—	—	2.842	—	—	7.560	—	10.402
Lijnkoek.....	—	—	8.920	—	—	9.132	—	18.052
Tarwemeel	—	—	3.785	—	—	—	—	3.785

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

	11.048	46.927	53.724	—	—	—	46.927	53.724
Tarwe.....	—	—	7.479	—	—	—	—	7.479
Mais	—	—	—	—	—	—	—	—
Rogge	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarwemeel	—	—	—	—	—	—	—	—
Gerst	—	—	144	—	—	—	—	144

SUIKER.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Februari	Londen			New York 96% Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Americ. Granu- lated fob.	
8 Febr. 1918 ..	f —	53/9	—	—	—
1 „ 1918 ..	„ —	53/9	—	—	—
8 Febr. 1917 ..	„ 22 7/8	47/1 1/2	—	—	4,89
8 Febr. 1916 ..	„ 27	40/6	20/-	23/9	4,83 a 4,86
21 Juli 1914 ..	„ 11 3/8	18/-	—	—	3,26

F. O. Licht bevestigt, dat de verwachtingen van den Bietsuiker-oogst, speciaal in het Oosten van Duitschland, niet verwezenlijkt werden, zoodat de meerdere productie in Midden- en West-Duitschland niet voldoende was om voor het geheele rijk op een merkbaar hoogere suikerproductie dan verleden jaar te komen, toen de oogst ongeveer 1.600.000 tons bedroeg.

Wij laten hier volgen een vergelijkend overzicht der zichtbare voorraden over 4 jaren, waarvan de cijfers in tons aan F. O. Licht ontleend zijn. Bij deze overzichten dient echter in aanmerking genomen te worden, dat aan den eenen kant de voorraad op Java dit jaar aanmerkelijk grooter is dan gewoonlijk, terwijl aan den anderen kant de zeilende ladingen van daar naar Europa en buitendien de onzichtbare voorraden zoowel in Europa als in Amerika tegenwoordig veel kleiner zijn dan in vroegere jaren.

	1917	1916	1915	1914
Duitschl. } 1 Sept. 400.000*	250.000*	545.000*	536.607	
Hamburg } „ 250.000*	305.000*	478.000*	244.741	
Oostenrijk 1 „ 39.012 ¹⁾	39.012	58.525	141.454	
Frankrijk 1 „ 140.601 '17	162.593 '16	114.899 '15	188.544	
Nederl. 15 Jan. '18	48.710	35.435	45.699	61.737
België 1 Nov.	259.929	135.699	195.267	166.422
Engeland 1 „				
Totaal Europa	1.138.252	927.741	1.437.390	1.339.505
V.S.v.N.A. 29 Nov.	8.264	70.072	130.305	183.632
Cubahav. 12 Dec.	5.236	220	6.634	19.000
Totaal	1.151.752	998.033	1.574.329	1.542.137

* Raming. ¹⁾ 1916.

De telegrafische gemeenschap met Java werd volgens officieele mededeeling van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken d.d. 9 Februari weder hersteld, zoodat wij waarschijnlijk de volgende week over nadere berichten betreffende de Javamarkt zullen beschikken. Het Archief van de Java-Suiker-Industrie publiceerde de volgende cijfers betreffende den Javaoogst:

Residentie	Raming Oogst 1917	Productie Oogst 1916	Toe- of af- name in %
Besoeki	1.773.332	1.051.227 pic.	+ 11,62
Passoeroean	3.726.788	3.485.308	+ 6,93
Soerabaya	5.445.857	4.804.148	+ 13,36
Kediri	4.150.038	3.667.643	+ 13,15
Madioen	1.328.465	1.038.889	+ 27,87
Semarang/Rembang	1.940.057	1.745.581	+ 11,14
Soerakarta	2.498.787	2.283.471	+ 9,43
Djakakarta	2.615.694	2.654.372	— 1,46
Kedoe/Banjoemas..	1.708.425	1.548.096	+ 10,36
Pekalongan	2.960.511	2.590.382	+ 14,29
Cheribon	1.740.886	1.454.050	+ 19,62
Totaal	29.288.840	26.323.167 pic.	+ 11,27
Recapitulatie:			
Oost-Java	15.824.450	14.047.215	+ 11,58
Midden-Java	8.762.963	8.231.520	+ 8,28
West-Java	4.701.397	4.044.432	+ 16,24
Totaal	29.288.840	26.323.167 pic.	+ 11,27

Het rendement per bouw bedraagt daarbij in doorsnee 130 pic. suiker tegen 119, 100, 109 1/2 en 116 in de 4 voorafgaande jaren. Voor 1918 is de met suikerriet beplante oppervlakte met 1,91 % toegenomen.

COPRA.

In den toestand van de markt kwam geen verandering.

NOTEERINGEN.

Java f. m. s.

26 Jan.-9 Februari 1918..	nom.	} N.O.T.-condities.
9 Februari 1917..	nom.	
9 Februari 1916..	f 41	
20-25 Juli 1914..	„ 28 3/4	

JAVA-KINABAST.

(Opgave van het Kina-Bureau).

De unit-limite voor den verkoop der pharmaceutische basten voor de veiling van 28 Februari 1918 is vastgesteld op: 19,02 Cts. per 1/2 K.G.

KATOEN.

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	8 Febr. '18	1 Febr. '18	25 Jan. '18	8 Febr. '17	8 Febr. '16
New York voor Middling..	31,70 c	31,20 c	31,80 c	15,55 c	12,10 c
New Orleans voor Middling	30,63 c	30,50 c	30,87 c	17,19 c	11,62 c
Liverpool voor Good Middling	— d	— d	23,84 d ²⁾	10,53 d ¹⁾	7,98 d ¹⁾

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

Data	1 Aug. '17 tot 18 Jan. '18	Overeenkomstige perioden	
		1916-'17	1915-'16
Ontvangsten Gulf-Havens..	2255	3401	2834
„ Atlant. Havens	1658	1934	1842
Uitvoer naar Gr. Britannië	1420	1773	1167
„ „ t Vasteland.	879	1361	1264
„ „ Japan etc...	—	360	198

Voorraden in duizendtallen	18 Jan. '18	18 Jan. '17	18 Jan. '16
Amerik. havens.....	1375	1471	1768
Binnenland.....	1204	1225	1305
New York.....	—	160	332
New Orleans.....	—	503	447
Liverpool.....	441	837	767

1) Middling. 2) 24 Jan.

WOL.

Het Fransche Gouvernement denkt maatregelen te nemen, welke veel overeenkomst vertoonen met die, door de Engelsche regering getroffen voor den wolhandel. Alle voorraden en afdoeningen zijn daar namelijk onder staats-toezicht gesteld.

In de Kaapkolonie zijn in den laatsten tijd wolwasscherijen opgericht, vooral te Port Elisabeth. De leviathans (bakken, waarin de bewassing plaats vindt) daarvoor zijn grotendeels door Amerikaansche fabrikanten vervaardigd.

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.:

Voor de inschrijving op partijen droge en drooggezouten Kaap- en andere huiden was veel belangstelling, en er kwamen, dank zij de concessies der importeurs, ongeveer 2000 stuks tot afdoening. Voor drooggezouten huiden geen belangstelling.

Van de gezouten huiden, aangevoerd per ss. „Serula”, werden onmiddellijk afgedaan 1140 Tucuman Especiales ossenhuiden en zijn aan de markt 1060 Tucuman Campos ossenhuiden, welke op f 1,03 gelimiteerd zijn. Deze huiden zijn wat soort betreft goed.

De berichten omtrent de huidenmarkten van elders blijven eene vaste stemming toonen.

Inlandsche huiden. Blijven gevraagd os-, vaars- en stierhuiden; voor koehuiden daarentegen minder attentie.

Looistoffen. Per ss. „Serula” werden aangevoerd 20 ton looistoffen voor rekening van het R.D.H.L.

9 Februari 1918.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	IJzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
12 Febr. 1918..	nom.	110.-/-	312.10/-	30.-/-	52.-/-
8 „ 1918..	nom.	110.-/-	305.-/-	30.-/-	52.-/-
1 „ 1918..	nom.	110.-/-	299.-/-	30.10/-	52.-/-
9 Febr. 1917..	nom.	138.-/-	200.10/-	30.10/-	—
11 Febr. 1916..	93/5	103.10/-	180.-/-	32.5/-	93.-/-
20 Juli 1914..	51.4/-	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

9 Februari 1918. In de afgelopen week kwamen geen scheepvaartberichten binnen.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
4/9 Febr. 1918	—	—	—	—	—	—
28 J./2 Febr. 1918	—	—	—	50/-	—	200/-
5/10 Febr. 1917	—	—	—	25/6	—	130/-
7/12 Febr. 1916	—	—	f 12,—	15/9	f 85,—	144/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijnslutten)	Holland (pitch-pine)	Engeland (pitch-pine)
4/9 Febr. 1918....	—	—	—	—
28 Jan./2 Febr. 1918....	—	—	—	—
5/10 Febr. 1917....	—	—	—	—
7/12 Febr. 1916....	—	—	—	475/- ¹⁾
Juli 1914....	f 12,—	24/6	75/-	77/6

ERTS.

Data	Bilbao Middlesbro'	Carthage Middlesbro'	Grtekenland Middlesbro'	Pott Middlesbro'
4/9 Febr. 1918....	—	—	—	—
28 Jan./2 Febr. 1918....	—	—	—	—
5/10 Febr. 1917....	20/-	21/6	—	—
7/12 Febr. 1916....	22/9	22/-	—	—
Juli 1914....	4/3	5/4 1/2	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Cronstadt
4/9 Febr. 1918	—	—	—	—	f 45,—	—
28 J./2 Febr. 1918	69/-	101/3	—	—	„ 45,—	—
5/10 Febr. 1917	40/9	89/3	90/-	100/-	—	—
7/12 Febr. 1916	fr 45,—	62/6	82/6	44/-	„ 6,—	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
4/9 Febr. 1918....	—	—	—	—
28 Jan./2 Febr. 1918....	275/-	500/-	—	200/-
5/10 Febr. 1917....	220/-	280/-	—	155/-
7/12 Febr. 1916....	135/-	175/-	—	127/6 ¹⁾
Juli 1914....	14/6	16/3	25/-	22/3

1) Per zeilschip.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Hout gezaagd en pitch-pine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnslutten per vadem van 216 kub. vt.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 4 tot 11 Februari 1918.

Het water op den Rijn was gedurende de afgelopen week steeds vallende en de sleeploonen van Rotterdam naar de Ruhrhavens bedroegen het 50 cents tarief plus 60/70 cents per last.

De sleeploonen van de Ruhrhavens naar Mannheim waren wederom hooger en varieerden tusschen Mk. 3,20 en Mk. 3,40 per ton, terwijl in het laatst van de vorige week de scheepsvrachten voor kolen van de Ruhrhavens naar Mannheim met 75 cents verhoogd werden, en dus Mk. 3,25 per ton bedroegen. Kolenvrachten Ruhr-Antwerpen waren Mk. 5,50 per ton.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - 's-Gravenhage - Rotterdam - Utrecht

Maandstaat op 31 Januari 1918

DEBET

Aandeelhouders nog te storten	f 1.784.700,—	
Deelneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschede		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.892.187,50, waarvan in geld gestort	„ 6.342.187,50	
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 4.230,100,—, waarvan in geld gestort	„ 2.709.600,—	
Voor rekening der Twentsche Kantoren gedeponeerd te Londen ..	„ 500.000,—	f 11.336.487,50
Fondsen van Aandeelhouders		
te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage	„ 29.662.350,—	
Fondsen door ons gedeponeerd voor rekening van bevriende instellingen	„ 3.570.500,—	
Kassa, Wissels en Coupons	„ 32.072.580,65	
Nederlandsche Staatsleeningen	„ 4.199.594,97	
Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen	„ 39.767.861,69	
Saldo's bij Bankiers	„ 18.915.311,89½	
Prolongatiën gegeven	„ 5.934.065,—	
Eigen Fondsen en Syndicaten	„ 2.794.733,31½	
Credietvereniging	f 20.422.544,52½	
af: loopende Promessen	„ —	20.422.544,52½
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldo's Rek. Crt.	„ 27.395.096,87	
Voorschotten op Consignatiën	„ 1.225.954,66	
Gebouwen	„ 2.072.694,78½	
Totaal	f 199.369.775,86	

CREDIT

Kapitaal	f 20.150.000,—	
Reservefondsen	„ 9.309.686,22	
Waarborgfonds Credietvereniging	„ 2.806.677,50	
Reserve Credietvereniging	„ 2.559.647,57	f 34.826.011,29
Zieken- en Pensioenfondsen	„ 188.230,24½	
Aandeelhouders voor gedeponeerde fondsen		
als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B.....	f 1.784.700,—	
in Leendepôt	„ 31.448.150,—	33.232.850,—
Deposito's	„ 29.420.459,55½	
„ op Prolongatie	„ 12.490.900,—	
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen	„ 1.616.573,85	
Saldo's Rekeningen-Courant	„ 63.552.495,94½	
„ „ „ Credietvereniging	„ 7.999.245,46	
Saldo „ „ met de kantoren in Londen en Twente..	„ 9.278.064,69½	
Kassiers Rekeningen	„ 343.545,99½	
Te betalen Wissels	„ 4.623.961,12	
Diverse Rekeningen	„ 1.797.437,70½	
Totaal	f 199.369.775,86	

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
Anno 1836

ROTTERDAM

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven) ^{tegen} Beurskoers
Gecertificeerd door de Centrale Trust-Compagnie

Verkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,—
op elk goed effectenkantoor

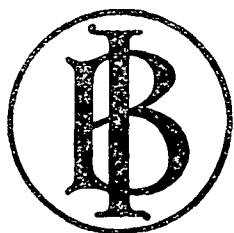
GEBROEDERS CHABOT

ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Ver-
koop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e. a. verzekeringen
van elken aard.

„Internationale Bank”
voor Zakelijken Waarborg
TE GRONINGEN

Geeft **5%** PANDBRIEVEN uit in stukken van
f 1000 en f 500 tegen den koers van **97%**

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde
Passagiers- en Vrachtdienst
met nieuwe, moderne
post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM
EN
ZUID-AMERIKA

VIA

NEW YORK

Een polis der

NILLMIJ

van 1859

's-Gravenhage, Veenstraat 1

geeft volledige
zekerheid en rust.

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22 AMSTERDAM

KAPITAAL EN RESERVEN f 5.500.000,—

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4 pCt.

GELDEN OP DEZEN TERMIJN GESTORT ZIJN NA AFLOOP VAN HET
JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STILZWIJGEND VOOR
GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER HALF JAAR
OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

DE SPAARNE-BANK

HAARLEM

Gestort Kapitaal en Reserves f 1.184.000,—

REKENING-COURANT, CREDIËTEN, INCASSEERINGEN, ASSURANTIËN,
WISSELS, EFFECTEN, COUPONS, PROLONGATIËN, DEPOSITO'S, ENZ.

GEO. H. MCFADDEN & BRO. COTTON MERCHANTS

PHILADELPHIA—NEW YORK

Vertegenwoordiger voor Nederland: D. BREEKLAND, Oldenzaal—Enschede

AANTEEKENBOEK VAN RIJKSBELASTINGEN

Zesde geheel verbeterde en bijgewerkte druk — Prijs f 1,—

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ, Rotterdam